

KOHTLA-JÄRVE LINNA JÄÄTMEKAVA AASTATEKS 2023–2027

Tellijä: Kohtla-Järve Linnavalitsus

Töö koostaja: OÜ Alkranel

Projektijuht: Elar Pöldvere

Vastutav täitja: Paula Nikolajeva

Tartu 2022

SISUKORD

SISSEJUHATUS	3
1. JÄÄTMEHOOLDUSE HETKEOLUKORRA KIRJELDUS.....	4
1.1 Ülevaade Kohtla-Järve linnast ja linnaosadest.....	4
1.1.1 Ahtme linnaosa	5
1.1.2 Sompa linnaosa	5
1.1.3 Järve linnaosa.....	5
1.1.4 Oru linnaosa	5
1.1.5 Kukruse linnaosa.....	6
1.2 Hinnang eelmise jäätmekava raames seatud eesmärkide täitmisele	6
2. PLANEERIMINE	10
2.1 Hinnang jäätmevoogude arengule tulevikus	10
2.2 Eesmärkide seadmine	12
2.2.1 Jäätmekäitluse kavandamise lähtekohad.....	12
2.2.2 Jäätmemajanduse probleem- ja kitsaskohad	13
2.2.3 Jäätmemajanduse eesmärgid ja sihttasemed	14
3. TEGEVUSKAVA.....	15
3.1 Kogumissüsteemide valiku ja ajakohasena hoidmise põhimõtted	15
3.1.1 Pakendite ja pakendijäätmete käitlemise kava.....	17
3.1.2 Probleemtooted	19
3.2 Vajalike jäätmehooldusraajatiste kindlaksmääramine	21
3.3 Jäätmete ladestamise vältimine ja vähendamine	21
3.4 Jäätmete liigiti kogumise ja sortimise arendamine koos tähtaegadega konkreetsete jäätmeliikide kaupa	22
3.5 Prügistamise vähendamise ja koristamise meetmed	24
3.6 Teavituskampaaniad.....	25
3.7 Jäätmehoolduse rahastamine	25
3.8 Jäätmekava 2023–2027 rakendusplaan	26
KOKKUVÕTE	31
KASUTATUD ALLIKAD	32

Jäätmekava lisad:

- **LISA 1.** Jäätmehoolduse hetkeolukorra kirjeldus ja analüüs;
- **LISA 2.** Kohtla-Järve linna jäätmete (2016–2020) jäätmeliikide kaupa (digitaalne lisa (xlsx failiformaat));
- **LISA 3.** Jäätmekava rakendamise mõju keskkonnale;
- **LISA 4.** Keskkonnaameti arvamus andmine jäätmekavale.
- **LISA 5.** Jäätmekava eelnõu avaliku väljapaneku teadaanne

SISSEJUHATUS

Kohaliku omavalitsuse jäätmekava on kohaliku tasandi jäätmehoolduse arengudokument. Jäätmekava koostamisel ja uuendamisel tuleb juhinduda riiklikust jäätmekavast ning seada kohaliku tasandi jäätmevaldkonna arendamise eesmärgid ning paika panna tegevuskava.

Käesoleva Kohtla-Järve linna jäätmekava 2023–2027 eesmärgiks on linna jäätmehoolduse tõhustamine ning edasiarendamine.

Riigi jäätmekava 2014–2020 (pikendatud kuni 2022. a lõpuni) eesmärkideks on:

- vältida ja vähendada jäätmeteket, sh vähendada jäätmete ohtlikkust;
- võtta jäätmed ringlusesse või neid muul viisil taaskasutada maksimaalsel tasemel;
- vähendada jäätmetest tulenevat keskkonnariski, tõhustades mh seiret ning järelevalvet.

Kohalikul tasandil tähendab see eelkõige järelevalve tõhustamist, panustamist elanikkonna teadlikkuse tõstmisesse ning jäätmete liigiti kogumise arendamisse.

Jäätmekava koostamisel ja eesmärkide seadmisel on lähtutud riigi jäätmekavas 2014–2020 seatud eesmärkidest, meetmetest ja sihttasemetest ning jäätmeseaduse § 39 ja § 42.

Eesmärkide täideviimiseks on koostatud tegevuskava, kus on kirjeldatud tegevusi jäätmekäitluse arenguks ja edendamiseks. Lisaks on välja toodud võimalikud rahastamise võimalused.

Käesolevas jäätmekava põhiosas on esitatud Kohtla-Järve linna jäätmekava jäätmehoolduse hetkeolukorra lühikirjeldus, planeerimine ning tegevuskava. Lisades on esitatud jäätmehoolduse hetkeolukorra kirjeldus ja analüüs (lisa 1), Kohtla-Järve linna jäätmete (2016–2020) jäätmeliikide kaupa (digitaalne lisa 2) ning jäätmekava rakendamise mõju keskkonnale (lisa 3). Jäätmekava koostamise käigus Keskkonnaametilt saadud tagasiside on esitatud lisa 4 ning avaliku väljapaneku teave on esitatud lisa 5.

Jäätmekava avalik väljapanek toimus vahemikus 14.09-28.09.2022 ning sellesisuline teave avaldati Kohtla-Järve linna kodulehel ning regioonilehes Põhjarannik. Avalikustamise perioodil ei avaldatud ühtegi ettepanekut ega seisukohta, mistõttu algselt 03.10.2022 toimuma pidanud avalik arutelu jäi ära.

Käesolev jäätmekava käsitleb jäätmeseaduse reguleerimis- ja kohaldamisalasse kuuluvaid jäätmeid.

1. JÄÄTMEHOOLDUSE HETKEOLUKORRA KIRJELDUS

Kohtla-Järve linna jäätmehoolduse hetkeolukorrast lähtuvalt on üles ehitatud ka käesolev dokument. Kohtla-Järve linna jäätmehoolduse hetkeolukorra detailne andmestik on koondatud jäätmekava lisasse 1. Vastavasse lisasse on koondatud kirjeldused, mis hõlmavad:

- tekkinud jäätmete koguseid liikide ja päritolu kaupa.
- jäätmete kogumise ja käitluse tulemusnäitajaid (13 jäätmekategooria osas).
- jäätmete kogumispunktide infot.
- jäätmemajanduse korraldamise ja rahastamise olustikku.
- andmeid suletud prügilate ning jääkreostusobjektide kohta.

Kohtla-Järve linna jäätmehoolduse hetkeolukorra kirjeldamisel ning analüüsimisel (lisa 1) on lähtutud tekkivate jäätmekoguste ning jäätmeliikide andmetest (andmed Keskkonnaagentuurist). Lisa 1-s on kirjeldatud olemasolevat jäätmete kogumis- ja käitlussüsteemi, jäätmehoolduse hetkeolukorda ning esitatud tekkivate jäätmete kogused liikide ja päritolu kaupa. Hetkeolukorra hinnangu eesmärgiks on kaardistada omavalitsuse jäätmemajanduse probleemkohad ning määratleda vastavad eesmärgid. Lisa 1 aluseks olevad baasandmed (jäätmeteke jäätmeliikide kaupa) on leitavad jäätmekava lisast 2.

Kohtla-Järve linna jäätmekava koostamisel on kogutud ja käideldud jäätmeliikide ja –koguste hindamise aluseks võetud andmed riigi jäätmestatistikast ning muudest asjakohastest materjalidest. Kuna jäätmekäitlejad teenindavad korruga mitut omavalitsust, on kogutud jäätmete hulgast raske eristada kui palju konkreetsest omavalitsusest jäätmeid kogutakse, seetõttu toimuvad tihti arvutused jäätmearuande jaoks ligikaudselt konteinerite/mahutite mahu järgi. Sellest lähtuvalt tuleb arvestada, et riiklikus jäätmestatistikas võib esineda ebatäpsuseid. Lisaks on riiklikust jäätmestatistikast välja jäetud korraldatud jäätmeveoga haaramata jäätmetekitajad, tekkekohas kompostitavad jäätmed ning illegaalselt ladestatavad jäätmed (ulaladestus).

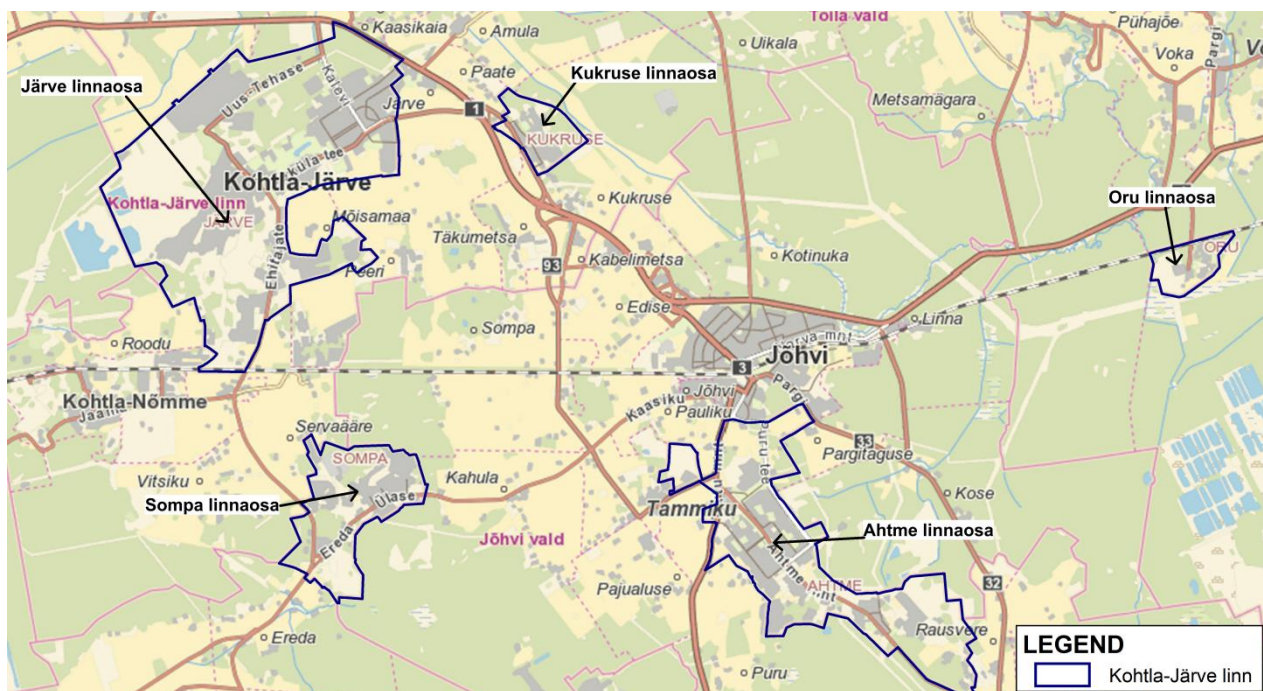
1.1 Ülevaade Kohtla-Järve linnast ja linnaosadest

Kohtla-Järve on 32 577 (2021. a seisuga) elanikuga (vt ka Tabel 1.1) linn Ida-Viru maakonnas, mis hõlmab enda alla 39,35 km² suuruse ala, seejuures on linna asustustihedus 851,3 elanikku/km². Kohtla-Järve linn on jaotatud viieks linnaosaks: Ahtme, Järve, Kukruse, Oru ja Somp (vt ka Joonis 1.1), seejuures suurima rahvaarvuga linnaosa on Ahtme ning väikseimaga Kukruse. Kohtla-Järve linna haldusterritoorium on seejuures jaotatud kaheks jäätmeveo piirkonnaks:

- 1) esimene piirkond hõlmab tervenisti Järve ja Kukruse linnaosasisid;
- 2) teine piirkond hõlmab tervenisti Ahtme, Somp ja Oru linnaosasisid.

Tabel 1.1 Kohtla-Järve linna rahvastiku jaotus vanusegrupiti aastatel 2016–2021 (Statistikaamet, 2022)

Aasta	Lapsed, 0-19	Tööealised, 20-64	Eakad, +65	Kokku
2016	6654	21767	7380	35801
2017	6518	20923	7615	35056
2018	6458	20112	7824	34394
2019	6304	19395	8044	33743
2020	6151	18791	8255	33197
2021	5961	18174	8442	32577

Joonis 1.1 Kohtla-Järve linna haldusterritoorium (Alus: Maa-amet, 2022)

1.1.1 Ahtme linnaosa

Ahtme on 16 025 elanikuga Kohtla-Järve linnaosa (Statistikaamet, 2022). Linnaosa suuruseks on 10,5 km² ja moodustab 25% kogu linnast. Ahtme koosneb peamiselt elamurajoonidest ning omab hästi väljakujunenud linnakeskkonda, kus kompaktselt asuvad elamualad, haridus-, kultuuri- ja spordiasutused, elukondlik teenindus ja töökohad. Ahtme linnaosa on kõrgeima tasemega teeninduskeskus, mis on paljudele Ida-Viru elanikele väga oluliseks teenuste tarbimisega kohaks. Samuti on linnaosas hulgaliselt rohealasad.

1.1.2 Sompala linnaosa

Sompala linnaosas elab 787 elanikku (Statistikaamet, 2022). Linnaosa pindala on 4,6 km² ning moodustab 11% Kohtla-Järve linnast. Sompala on kompaktnen, roheline ning valdavalt väikesemahuliste korter- või paarismajadega hoonestatud linnaosa. Sompala linnaosa omab hulgaliselt erineva funktsiooniga rohealasad, mis kokku hõlmavad 41% linnaosast.

1.1.3 Järve linnaosa

Järve linnaosas elab 16 246 elanikku (Statistikaamet, 2022). Järve linnaosa pindala on 21,6 km² ning moodustab kogu Kohtla-Järve linnast 51,6%. Linnaosa on Kohtla-Järve kesklinn koos sellega kaasnevate esindusfunktsioonidega. Järve linnaosa on nii raud- kui ka maanteega ühenduses rahvusvaheliste transpordikoridoridega, eelkõige Eesti ja Euroopa Liiduga ning Loode-Venemaaga. Sillamäe sadamast on ühendus ka teiste majanduskeskustega.

1.1.4 Oru linnaosa

Oru linnaosas elab 1038 (Statistikaamet, 2022) elanikku. Linnaosa pindala on 1,2 km² ning moodustab 2,9% Kohtla-Järve linnast. Linnaosa suurimaks väärtuseks on paiknemine looduskauni männi- ja kasemetsa all.

1.1.5 Kukruse linnaosa

Kukruse linnaosas elab 492 elanikku (Statistikaamet, 2022). Linnaosa suuruseks on 1,5 km², mis moodustub 3,6% Kohtla-Järve linna pindalast. Linnaosale on omane madaltihe asustumus. Valdav osa pereelamutest on ühekorruselised või ärklikorrusega, korterelamud on enamasti kahekorruselised. Kukruse linnaosas asub mitmeid väärtusi, mh 1940–1950ndatest pärit miljööväärtuslik hoonestus, põlevkivimuuseum ja Kukruse kaevanduse sissekäik.

1.2 Hinnang eelmise jäätmekava raames seatud eesmärkide täitmisele

Lähtuvalt Kohtla-Järve linna jäätmekavast 2018–2022, tulenesid kohaliku omavalitsuse jäätmealased eesmärgid eeskätt riigi jäätmekavas seatud eesmärkidest. Lisaks oli kohalikul tasandil eesmärgiks parandada veelgi lokaalseid võimalusi liigiti kogutud jäätmete üleandmiseks (vt ka Tabel 1.2). Olme- ja pakendijäätmete ning biolagunevate jäätmete ringlussevõtu osakaalu sihttaseme täitmist on hinnatud lähtuvalt jäätmeliigi liigiti kogumise määrast, kuivõrd jäätmete liigiti kogumine on alus taaskasutustoimingute läbi viimiseks. Sama lähenemist on kasutatud jäätmekavas läbivalt.

Tabel 1.2 Kohtla-Järve linna jäätmekavas 2018–2022 seatud eesmärgid ning nende täitmise hinnangud

Eesmärk	Baastase 2011	Sihttase 2020	Hinnang täitmisele
Olmejäätmete ringlussevõtu osakaal olmejäätmete kogumassist	27%	50%	Saavutamata
Pakendijäätmete ringlussevõtu osakaal pakendijäätmete kogumassist	56%	60%	Saavutamata
Biolagunevate jäätmete ringlussevõtu osakaal olmejäätmete kogumassist	5%	13%	Saavutatud
Biolagunevate jäätmete osakaal ladestatavates olmejäätmete kogumassist	57%	20%	Osaliselt saavutatud
Ehitus- ja lammutusjäätmete taaskasutuse osakaal nende jäätmete kogumassist	72%	75%	Saavutatud
Elektroonikaromude kogumise osakaal kolmel eelneval aastal turule lastud elektri- ja elektroonikaseadmete kogumassist	50%	65%	Saavutatud
Kantavate patarei- ja akujäätmete kogumise osakaal jäätmete kogumassist	33%	45% (2016)	Andmed puudulikud hinnangu andmiseks KOV tasandil
Liigiti kogutud jäätmete üleandmise võimaluste parandamine	x	x	Osaliselt saavutatud

Kohtla-Järve linna jäätmekavas 2018–2022 seati tegevuskava raames ka 20 tegevust, millede täitmist ning mõndadel juhtudel ka takistusi, on kirjeldatud alljärgnevas tabelis 1.3. Tegevuskavast on jäänud seejuures täiel määral täitmata vaid neli tegevust – Ahtme jäätmejaama rajamine, jäätmemajade rajamine korrusmajade juurde, kompostimisplatsi planeerimine ja rajamine ning pakendikonteinerite suuruse ja asukoha optimeerimine ja koostöö tegemine pakendiorganisatsioonidega.

Tabel 1.3 Kohtla-Järve linna jäätmekava 2018–2022 tegevuskava täitmine, kus **paksu kirjaga** on märgitud teostamata tegevused

Nr	Tegevus	Tegevuskava täitmine, tehtud tegevused	Takistused
1. Jäätmehoolduse kavandamine ja planeerimine			
1.1	Kohalike õigusaktide jooksev ülevaatamine ja ajakohastamine	Kohtla-Järve Linnavolikogu võttis 25.04.2019. a vastu määruse nr 50 „Kohtla-Järve linna jäätmevaldajate registri põhimäärus“ ning Kohtla-Järve Linnavolikogu võttis 27.08.2020. a vastus määruse nr 77 „Kohtla-Järve jäätmehoolduseeskiri“.	
1.2	Korraldatud jäätmeveo korraldamine	Vastavalt korraldatud jäätmeveo ainuõiguse lepingule teostab perioodil 13.04.2021-13.04.2026. a Kohtla-Järve linna veopiirkondades nr 1 ja 2 jäätmete vedu OÜ EKOVIIR.	
2. Jäätmehooldusrajatiste kavandamine			
2.1	Jäätme maaüksuse jäätmejaama rajamine koostöös naaberomavalitsusega	2019. a laiendati Jäätme maaüksuse jäätmejaama koostöös Toila Vallavalitsusega (laiendamiseks kulus: 34 260 eur).	
2.2	Ahtme jäätmejaama rajamine	Kohtla-Järve linna Ahtme linnaosasse on soov rajada uus suurem jäätmejaam (olemasolev Ahtme linnaosa ohtlike jäätmete kogumispunkt on liiga väike ning laiendamine ei ole otstarbekas, kuna asukoht ei ole sobilik). Ahtme linnaosasse rajatava jäätmejaama koht on hetkel veel lahtine (üks võimalikest kohtadest on Ahtme maantee L7, 32206:001:0069 kinnistu).	
2.3	Jäätmemajade rajamine korrusmajade juurde	Ei ole teostatud.	Finantsiliste vahendite puudumise tõttu ning munitsipaalomandis olevaid maid ka vähe, kuhu rajada (lisaks ühistute maadele).
2.4	Linna hallatavate asutuste juurde süvakogumismahutite rajamine	Rahvusvahelise projekti ER13 „Application of eco-friendly solutions for solid waste management at municipal institutions” raames paigaldati Kohtla-Järve linna 25 munitsipaalasutusse (lasteaiad, koolid ja kultuuri- ning huviharidusasutused) süvakogumismahutid 2021. a teises pooles.	
3. Jäätmete liigiti kogumise ja sortimise arendamine			
3.1	Kompostimisplatsi planeerimine ja rajamine	Ei ole teostatud.	Finantsiliste vahendite puudumise tõttu.

Nr	Tegevus	Tegevuskava täitmine, tehtud tegevused	Takistused
3.2	Aia- ja haljastusjätmete kogumise korraldamine, sealhulgas kevadised ja sügisesed lehtede äraveod.	Teostatud igal aastal.	
3.3	Pakendikonteinerite suuruse ja asukoha optimeerimine ja koostöö tegemine pakendiorganisatsioonidega	Ei ole teostatud.	<p>Koostöö tootjavastutusorganisatsioonidega on olnud keeruline. Olemasolevaid konteinereid on lastud ka teisaldada, kuna pidevalt ületäitumised ja valed jäätmed konteinerites. Seadusest tulenev konteinerite arv ei ole linnas paraku täidetud. Tootjavastutusorganisatsioonid ei ole olnud paraku siiani huvitatud lisakonteinerite paigaldamisest, kuigi on korduvalt juhitud soovile tähelepanu. Samuti probleem ka konteineritele sobivate asukohtade leidmisega.</p>
3.4	Pakendikonteinerite paigaldamine Oru asumisse ja paber- ja kartongpakendite konteinerite paigaldamine kõigisse asumitesse	OÜ Tootjavastutusorganisatsiooni poolt paigaldati Oru asumisse 2020. a segapakendi konteiner. Paber- ja kartongjätmete kogumine on korraldatud korraldatud jäätmeveoga, kõikidel korteriühistel on antud konteiner olemas.	
3.5	Ohtlike jätmete kogumispunktide heakorrastamine ja hooldamine	Teostatud igal aastal.	
3.6	Maastikupilti kahjustavate hoonete lammutamine	Teostatakse vastavalt võimalustele, kuid tõhusust piirab nt eraomand ja finantsiliste vahendite nappus.	
4. Elanikkonna keskkonnateadlikkuse tõstmine			
4.1	Linna veebilehe täiustamine ja haldamine jäätmealase teabe osas	Teostatakse järjepidevalt.	
4.2	Jäätmeteemaliste artiklite avaldamine meedias	Teostatakse järjepidevalt.	

Nr	Tegevus	Tegevuskava täitmine, tehtud tegevused	Takistused
4.3	Elanikkonna keskkonnateadlikkuse tõstmiseks jäätmehooldust puudutavate kampaaniate ning projektide läbiviimine, sealhulgas infovoldikute trükk	Teostatakse järjepidevalt (linna elanike nõustamine, meediaväljaannetes jäätmekorraldusliku poole tutvustamine, linna veebilehel järjepidevalt värsket informatsiooni jäätmekäitluse üle, korteriühistute nõustamine jne).	
5. Jäätmehoolduse järelevalve			
5.1	Eraisikute ja ettevõtete jäätmekäitluse kontrollimine, vajadusel rikkujate karistamine	Teostatakse järjepidevalt.	
5.2	Jäätmevaldajate registri haldamine	Teostatakse järjepidevalt.	
5.3	Kontroll korraldatud jäätmeveoga liitumise üle	Teostatakse järjepidevalt.	
5.4	Omavoliliste prügi mahapanekukohtade pidev likvideerimine	Teostatakse järjepidevalt, kuid tõhusust piirab finantsiliste vahendite puudumine.	
5.5	Ehitus- ja lammutusjäätmete jäätmeõiendi nõudmine ehitisele kasutusloa andmiseks	Teostatakse järjepidevalt.	

2. PLANEERIMINE

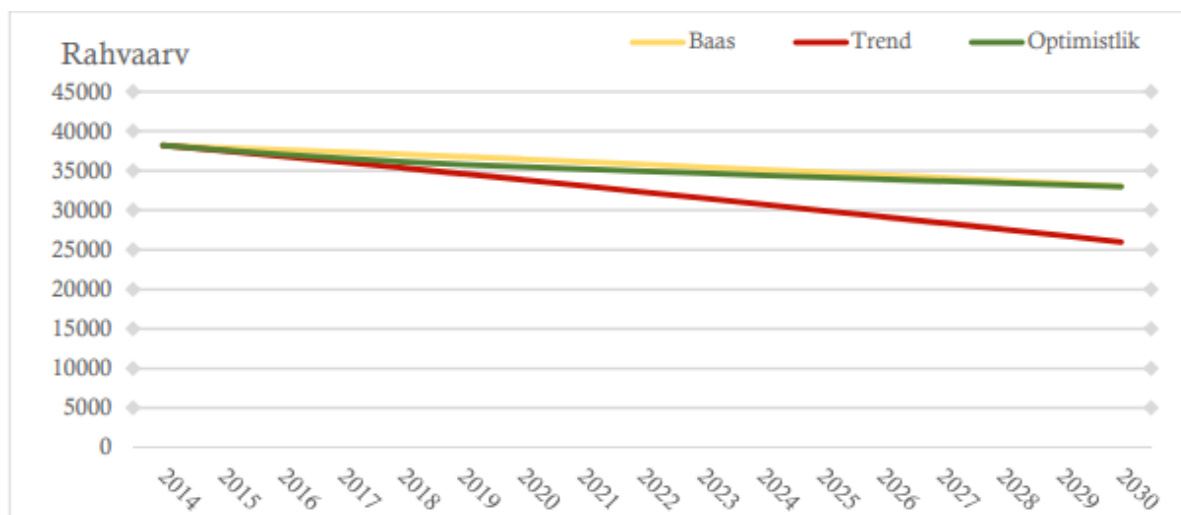
Jäätmehoolduse planeerimise aluseks on jäätmeõigusaktid ja strateegilised dokumendid, mis sisaldavad konkreetseid riiklikke eesmärgesid ning seisundiosa teavet (hetkeolukorra analüüsi ja hinnanguid), millest tuleb kohalikul tasandil lähtuda. Jäätmekäitluse kavandamise strateegilisi lähtekohti on avatud mh ptk 2.2.1.

2.1 Hinnang jäätmevoogude arengule tulevikus

Kohtla-Järve linnas on koostatud rahvastikuprognosis aastaks 2030, mille alusandmestikuks (2014. a 1. jaanuari seisuga) on võetud nii Rahvastikuregister kui ka Statistikaameti andmebaas. Rahvaarvu muutust prognoositi kolme stsenaariumi põhised:

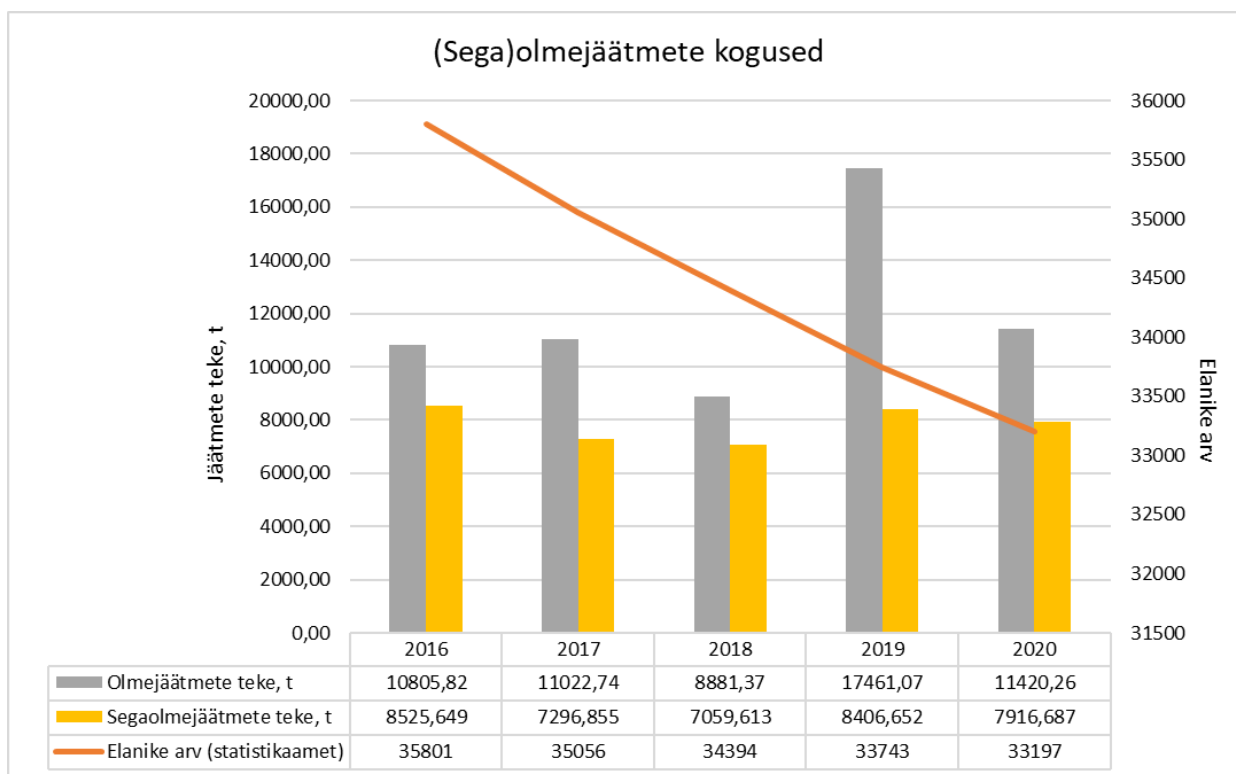
- 1) baasstsenaarium – rändeprotsessidega ei ole arvestatud ehk stsenaarium iseloomustab rahvastiku sisemist taastevõimet;
- 2) trendistsenaarium – arvestatud on perioodil 2006–2012 toimunud, sooliselt ja vanuseliselt diferentseeritud rändekäitumise jätkumist (60% rändes osalejatest naised, 40% mehed);
- 3) optimistlik stsenaarium – väljarände tempo aeglustub ja peatub aastal 2020, prognoosiperioodi lõpuni on välja- ja sisseränne tasakaalus.

Rahvastikuprognosis kohaselt on aastaks 2030 baasstsenaariumi ja optimistliku stsenaariumi kohaselt Kohtla-Järve linna rahvaarv üle 32 500, kuid vähem kui 35 000 ning optimistliku stsenaariumi kohaselt veidi üle 25 000 (vt ka Joonis 2.1). Iga stsenaariumi prognoosid näitavad aga rahvaarvu langustrendi.

Joonis 2.1 Kohtla-Järve linna rahvaarvu prognoos 2014–2030 (Kohtla-Järve linna rahvastikuprognosis 2030, 2015)

Jäätmetekkekogused on sõltuvuses inimeste tarbimisharjumustega. Inimeste tarbimisharjumused sõltuvad aga sissetulekust, mis on otseses seoses riigi ja piirkonna majandusolukorraga – mida paremini läheb majandusel, seda kõrgemad on elanike töötasud ning seda enam tarbitakse kaupsid ja teenuseid. Jäätmetekkekogused Kohtla-Järve linna haldusterritooriumil on esitatud joonisel 2.2.

Joonis 2.2 (Sega)olmejäätmete kogused Kohtla-Järve linna haldusterritooriumil aastate 2016–2020 lõikes (Keskkonnaagentuur, 2022; Statistikaamet, 2022).

Aastate 2016–2021 jooksul on Kohtla-Järve linna rahvastik kahanenud keskmiselt 1,87% võrra. Eeldades, et ka edaspidiselt rahvastik kahaneb iga-aastaselt 1,87% võrra, on jäätmekava perioodi lõpuks rahvaarv kahanenud 32 577-ni (vt ka Tabel 2.1). Aastate 2016–2021 jooksul on Kohtla-Järve linnas segaolmejäätmete teke majapidamistes ja ettevõtetes elaniku kohta samuti kahanenud – keskmiselt 0,67% võrra. Sarnaselt rahvaarvule prognoositi segaolmejäätmete kahanemist elaniku kohta iga-aastaselt 0,67% võrra. Segaolmejäätmete sisaldus on kogu jäätmetekkest moodustanud aastatel 2016–2021 keskmiselt 68,41% ning seda arvestati ka prognoositava aastase jäätmetekke arvutamisel. Eelnevast lähtudes on uue jäätmekava perioodi lõpuks oodata võrreldes 2020. aastaga minimaalselt ca 5% jäätmetekke kahanemist, kui seda eeldust toetab organiseeritud jäätmekäitluse korraldus omavalitsuses.

Tulevaste suundumuste jälgimiseks ja juhtimiseks on soovitatav ka senisest enam jäätmevaldajate registrit rakendada, analüüsima jäätmeteket (mh saamaks täpsemaid andmeid jäätmekoguste kohta). Jäätmevaldajate registri funktsionaalsus (nt olemasolevad hooneregistri/kinnisturegistri ja rahvastikuregistri andmed) siduda veelgi enam kohaliku omavalitsuse ja jäätmekäitlejate valduses oleva informatsiooniga.

Tabel 2.1 Kohtla-Järve linna prognoositav rahvaarv ja jäätmetekke jäätmekava perioodiks 2023–2027

Aasta	Elanike arv (prognoositav)	Aastane segaolmejäätmete teke, t	Aastane olmejäätmete teke, t
2023	31968	7470,321	10919,885
2024	31359	7278,867	10640,023
2025	30749	7089,643	10363,421
2026	30140	6902,627	10090,047
2027	29531	6717,799	9819,872

2.2 Eesmärkide seadmine

2.2.1 Jäätmekäitluse kavandamise lähtekohad

Jäätmekava eesmärkide seadmisel tuleb arvestada jäätmehoolduse põhimõtteid, jäätmealaseid õigusakte, Euroopa Liidus ja Riigi jäätmekavas 2014-2020 püstitatud eesmärke ning hetkeolukorda, samuti jäätmehoolduse arendamise võimalusi. Jäätmehoolduse kavandamisel võetakse arvesse saavutatud jäätmehoolduse taset (sh esile kerkinud probleeme) ning olemasolevaid ja lähiajal tekkivaid tehnilisi võimalusi jäätmete käitlemiseks.

Jäätmemajanduse peamine eesmärk lähtuvalt Riigi jäätmekavast 2014-2020 on jäätmete vähendamine ja ringlussevõtu suurendamine ning jäätmetest tuleneva keskkonnariski vähendamine. Kohtla-Järve linna jäätmemajanduse üldised eesmärgid ühtivad Riigi jäätmekavas 2014- 2020 tooduga:

- jäätmetekke vältimine;
- jäätmekoguste vähendamine;
- jäätmete taaskasutusse suunamine;
- jäätmete keskkonnariski vähendamine.

Jäätmehoolduse edasist arengut planeerides on vajalik lähtuda eelkõige jäätmehierarhiast, mis koosneb lähtuvalt Euroopa Liidu raamdirektiivist 2008/98/EÜ viiest astmest: jäätmetekke vältimine, korduskasutuseks ettevalmistamine, materjali ringlussevõtt, muu taaskasutus (põletamine, tagasitäide jms), prügilasse ladestamine. Jäätmete korduskasutus on jäätmete taaskasutamismoodus, kus jäätmeid kasutatakse nende esialgsel otstarbel, see tähendab viisil, kuidas kasutati tooteid, millest jäätmed tekkisid. Jäätmete ringlussevõtt on samuti taaskasutamismoodus, kuid sellisel juhul kasutatakse tekkinud jäätmetes sisalduvat ainet tootmisprotsessis esialgsel või mõnel muul otstarbel, selle juurde kuulub ka bioloogiline ringlussevõtt (v.a energiakasutus). Bioloogiline ringlussevõtt on jäätmete biolagunevate osade lagundamine kontrollitavates tingimustes ning mikroorganismide abil, mille tulemusena saadakse stabiliseeritud orgaanilised jääkmaterjalid või metaan. Prügilasse ladestamist ei loeta bioloogilise ringlussevõtu vormiks. Jäätmete energiakasutus on jäätmete taaskasutamismoodus, kus põletuskõlblikke jäätmeid kasutatakse energia tootmiseks nende põletamisel eraldi või koos muude jäätmete või kütusega, kasutades ära tekkinud soojust. Üheks võimaluseks on siin ka jäätmete gaasistamine, saadud gaasist toodetakse energiat. Jäätmehierarhia kõige madalamal astmel on jäätmete ladestamine, mida võimalusel on soovitatav vältida.

Jäätmetekke vältimise edendamisel on peamine roll täita elanikkonnal, kelle keskkonnateadlikkusest ja tarbimisharjumusest sõltub suuresti omavalitsuses tekkivate pakendi- ja olmejäätmete kogused. Seetõttu omab kohalike omavalitsuste teavitustöö, info jagamine ajalehes, kodulehel, infotahvliitel jms olulist rolli jäätmetekke vähendamisel, seda läbi elanike teadlikkuse tõstmise.

Riigi jäätmekavas 2014–2020 on peamiseks suunaks jäätmetekke vähendamine. Kui jäätmete tekkimist pole võimalik ära hoida, siis Euroopa Rohelise kokkulepe (2019) kohaselt tuleb jäätmete majanduslik väärtus taastada ning vältida või minimeerida nende mõju keskkonnale ja kliimamuutustele. Kohalikud omavalitsused saavad selle eesmärgi täitmisele kaasa aidata jäätmevaldajate keskkonnateadlikkuse tõstmise kaudu.

2.2.2 Jäätmemajanduse probleem- ja kitsaskohad

Kohtla-Järve linna haldusterritooriumi jäätmemajanduse põhilised puudused on seotud madala keskkonnateadlikkusega ja jäätmekäitluse organiseerimise tõhususega. Tabelis 2.2 on esitatud Kohtla-Järve linna jäätmemajanduse probleemid ja parendamist vajavad teemad.

Tabel 2.2 Jäätmehoolduse probleemid ja parendamist vajavad teemad Kohtla-Järve linna haldusterritooriumil

Jäätmehoolduse probleem/kitsaskoht	Kirjeldus
(Sega)olmejäätmete liigiti kogumine	Jäätmeseaduse § 136 ³ lg 2 kohaselt peab aastaks 2025 olema olmejäätmete korduskasutuseks ettevalmistamise ja ringlussevõtu sihttase 55%, mis on seni jäänud saavutamata. Segaolmejäätmete teke on seotud olmejäätmete liigiti kogumise efektiivsusega. Linna rahvaarv on pidevalt kahanenud, kuid segaolmejäätmete kogus ühe elaniku kohta seevastu on kohati kasvanud (lisa 2 alusel).
Paberi- ja kartongijäätmete liigiti kogumine	Jäätmeseaduse § 136 ³ kohaselt tuleb alates 2020. aastast taaskasutada vähemalt 50% paberijäätmete kogumassist aastas, mis on seni jäänud saavutamata. Paberi- ja kartongijäätmete liigiti kogumine on tagatud alates 10 korteriga elamutel. Liigiti kogumine (mahutite paigaldamise näol, kogumisvõrgustiku kaudu (sh jäätmejaam)) peaks olema tagatud kõigile, sh eramutele.
Biolagunevate jäätmete liigiti kogumine	Biolagunevate jäätmete liigiti kogumise kohustus on alates 10 ja enama korteriga kinnistutel. Kohustust on vaja laiendada nii korterelamutel kui ka eramutel, kus ei ole tekkekohal biojäätmete kompostimise võimalust.
Pakendijäätmete liigiti kogumine	Linnas pole tagatud piisavas mahus pakendijäätmete kogumiskohti, mis omakorda põhjustab ka konteinerite ületäituvust.
Klaasijäätmete liigiti kogumine	Jäätmeseaduse § 136 ³ lg kohaselt tuleb alates 2020. aastast klaasijäätmeid taaskasutada vähemalt 50% ulatuses, mis on enamjaolt jäänud saavutamata.
Tekstiilijäätmete liigiti kogumine	Jäätmeseaduse § 136 ³ kohaselt peab aastaks 2025 olema olmejäätmete korduskasutuseks ettevalmistamise ja ringlussevõtu sihttase 55%, mis on tekstiilijäätmete puhul enamjaolt jäänud saavutamata.
Jäätmete illegaalne ladestamine	Jäätmeid ladestatakse valdavalt linna äärealadele (alates segaolmejäätmetest kuni ehitusjäätmeteni).
Elanike ja ettevõtjate jäätmealane teadlikkus vajaks parendamist	Jäätmete liigiti kogumise madalad määrad ning jäätmete illegaalne ladestamine on peamiselt tingitud elanike vähestest teadmistest/puudulikust informatsioonist.

2.2.3 Jäätmemajanduse eesmärgid ja sihttasemed

Kohtla-Järve linna haldusterritooriumi üldised jäätmemajanduse arendamise eesmärgid on jäätmete liigiti kogumine ning nende sortimine tekkekohal.

Kohtla-Järve linna jäätmekava strateegiliste eesmärkide saavutamisel ja kavandatud meetmete ja tegevuste edukal rakendamisel saavutatakse järgmised tulemused:

- luuakse täiendavaid võimalusi jäätmete liigiti kogumiseks ja üleandmiseks;
- elanikud on teadlikud jäätmetekke vältimise võimalustest ja liigiti kogumisest;
- linnavalitsusel on olemas piisavalt teadmisi ja ressursse omavalitsuse territooriumil jäätmekäitluse korraldamiseks.

Kohtla-Järve linna jäätmemajanduse arendamisel tuleb lähtuda riikliku jäätmekavaga seatud eesmärkidest ning kehtivatest jäätmemajandust reguleerivatest eesmärkidest. Sellest tulenevalt on jäätmekäitluse eesmärkide seadmisel lähtutud riiklikest eesmärkidest ning olemasoleva olukorra analüüsil tuvastatud probleemidest ja kitsaskohtadest.

Riikliku jäätmekava 2014–2020 peaesmärgiks on jäätmekäitluse hierarhiat järgiv säästev jäätmehooldus. Hierarhiast lähtuvalt on jäätmekavale seatud kolm strateegilist eesmärki:

- **MEEDE 1:** jäätmetekke vältimise edendamine ja jäätmete ohtlikkuse vähendamine;
- **MEEDE 2:** jäätmete kogumise ja taaskasutamise edendamine ning jäätmearuandluse tõhustamine;
- **MEEDE 3:** jäätmetest tuleneva keskkonnariski vähendamine ning seire ja järelevalve tõhustamine.

Kõigi kolme meetme juures on läbivalt olulised teemad, mis käsitlevad jäätmehooldusalast koostööd, koolitust ja keskkonnateadlikkuse arendamist.

Kohtla-Järve linna jäätmekava 2023–2027 eesmärkide täitmiseks on kirja pandud 35 tegevust viies kategoorias:

- 1) jäätmehoolduse kavandamine ja planeerimine;
- 2) jäätmehooldusrajatiste kavandamine;
- 3) jäätmete liigiti kogumise ja sortimise arendamine;
- 4) elanikkonna keskkonnateadlikkuse tõstmine;
- 5) jäätmehoolduse järelevalve.

Kuivõrd Kohtla-Järve linna jäätmekava 2023–2027 eesmärgid lähtuvad Riigi jäätmekavast, on järgnevas peatükis (ptk 3) esile toodud Kohtla-Järve linna jäätmealaste eesmärkide saavutamise olulisemad nüansid. Täpsemalt on sihttasemeid kirjeldatud ptk-s 3.4 ning rakendusplaanis ptk-s 3.8.

3. TEGEVUSKAVA

Hetkeolukorra ja jäätmekoguste eeldatavate edasiste arengute analüüsi ning kokku lepitud eesmärkide seadmisel, tuleb määratleda tegevuskava, kuidas neid eesmärke saab saavutada. Sellest lähtuvalt on koostatud Kohtla-Järve linna jäätmekava 2023-2027 tegevuskava.

Tegevuste maksumus on soovitatav täpsustada iga eelarve aasta jaoks eraldi, lähtudes eelkõige sellest, kui suuri summasid on võimalik kasutada. Samuti on tarvis analüüsida, millised tegevusmahud on eesmärkide täitmiseks vajalikud ning kui palju saab taotleda rahastamist muudest allikatest.

Oluline on omada ülevaadet, millised tegevused on täidetud ning millised mitte. Samuti võib tekkida vajadus uute tegevuste lisamiseks jäätmekavasse. Selleks on vajalik regulaarne jäätmekava ülevaatamine ning uuendamine.

3.1 Kogumissüsteemide valiku ja ajakohasena hoidmise põhimõtted

Jäätmeseaduse § 66 lg 2 kohaselt korraldab kohalik omavalitsus oma haldusterritooriumil olmejäätmete, eelkõige segaolmejäätmete, nende sortimisjääkide ja olmejäätmete tekkekohas liigiti kogumisel tekkinud jäätmeliikide kogumise ja veo. Korraldatud jäätmevedu võib mh hõlmata ka teisi olmejäätmete liike või muid jäätmeid. Kohtla-Järve linnas on korraldatud jäätmeveoga hõlmatud segaolmejäätmed, suurjäätmed, paberi- ja kartongijäätmed ning biolagunevad köögi- ja sööklajäätmed. Kuivõrd lähtuvalt jäätmeseadusest on paberi- ja kartongijäätmete ning biolagunevate köögi- ja sööklajäätmete liigiti kogumise kohustus kõigil, on jäätmekava koostamise ajal Kohtla-Järve linnas nende jäätmeliikide üleandmise võimalused tekkekohast alates 10 korteriga kortermajade elanikel. Uue jäätmekava perioodil (2023–2027) tuleb antud jäätmeliikide (paberi- ja kartongijäätmete ning biolagunevate jäätmete) üleandmise võimalus tekkekohas tagada kõikides korterelamutes, sõltumata korterite arvust. Lähtuvalt jäätmeseaduse §-st 136¹² tuleb hiljemalt 2023. aasta 31. detsembriks tagada biojäätmete tekkekohal liigiti kogumine, mis Kohtla-Järve linna mõistes tähendab kõikides korterelamutes, sõltumata korterite arvust, ning kohtkompostimise propageerimist/rakendamist eramutes.

Kohtla-Järve linnas osutab korraldatud jäätmeveo teenust Ekovir OÜ. Leping kaotab kehtivuse 2026. aasta 13. aprillil. Vastavalt tuleb 2026. aastal korraldada uus hange teenusepakkuja leidmiseks, kuid enne uue hanke korraldamist tuleb kehtivat korraldatud jäätmeveo lepingut ajakohastada jäätmeseaduse kehtiva redaktsiooniga vastavusse viimiseks või korraldada uus hange varem. Uuel jäätmekava perioodil, sh uue korraldatud jäätmeveo lepingu sõlmimisel jäävad teadaolevalt kehtima korraldatud jäätmeveo piirkonnad:

- 1) Järve ja Kukruse linnaosad;
- 2) Ahtme, Somp ja Oru linnaosad.

Lähtuvalt jäätmeseaduse §-st 136¹⁴ peab kohaliku omavalitsuse üksus korraldama tekstiilijäätmete liigiti kogumise hiljemalt 2025. aasta 1. jaanuariks. Tekstiilijäätmeid saab Kohtla-Järve linnas üle anda Järve linnaosa jäätmejaama, kuid liigiti kogumise sihtmääratäitmiseks tuleks kaaluda kogumisvõrgustiku ning mh uskasutusorganisatsioonidega koostööloomist.

Kogumissüsteemide valiku ajakohasena hoidmiseks soovitab käesolev dokument minimaalselt kord aastas koostada ülevaade vähemalt kohaliku omavalitsuse korraldatud jäätmeveoga ning pakendijäätmete ja tekstiilijäätmete võrgustikuga kokku

kogutud jäätmetest. Nii tagataks senisest süsteemsema lähenemise juurutamine ning omataks täpsemat ülevaadet jäätmevaldkonna arengu- ning kitsaskohtadest. Pidevülevaate koondamine aitab ka paremini fokuseerida huvi- ja koostöögrupe/asutusi, kelledega kohtumisi kavandada (jäätmevaldkonna juhtimiseks/suunamiseks). Võrrelda tulemusi ka riiklike aruannetega, kui neid koostatakse (KEM, Keskkonnaamet, Riigikontroll vms). Jäätmete kokku korjamise tõhususe ilmestamiseks ja/või järelevalvefunktsioonide parendamiseks võib omavalitsus teostada ka olmejäätmete ja segaolmejäätmete uuringuid. Tulemusi saab kohalik omavalitsus kasutada ka jäätmevaldajate registris, fikseerides jäätmete (erinevad liigid) tekkekogused inimese kohta. Kõrvutades vastavat infot hiljem kokku kogutud jäätmevoogude infoga, saab kohalik omavalitsus saadud teavet mh kasutada nii senise taristu ja korralduse edasises planeerimises, järelevalve töö korraldamises (suunamises) kui ka riigi üldiste nõuete täitmise hindamises (sh eelarvelised küsimused). Samuti saab kohalik omavalitsus suunata ressursse näiteks valdkondadesse, kus siis kogumismäärad on madalad.

Rõhutada tuleb, et kohaliku omavalitsuse ülesanne on tagada, et tema haldusterritooriumil on jäätmetekitajatel kohustus jäätmeid liigiti koguda ning neil on võimalus jäätmeid liigiti ära anda. KOV-il ei ole kohustust korraldada jäätmete sortimist. Seega KOV-i esmane kohustus on korraldada jäätmetekitaja poolt liigiti kogutud olmejäätmete tekkekohal kokkukorjamine, mitte juba segunenud jäätmete sortimist jäätmekäitlusettevõttes. Liigiti kogutud olmejäätmete kokkukorjamise korraldamisega tagatakse jäätmematerjali parem kvaliteet ning suuremad taaskasutusvõimalused ja omakorda ka jäätmete taaskasutamine võimalikult suures ulatuses. Saavutamaks jäätmeseaduse § 136³ lg-des 1 ja 2 nimetatud olmejäätmete ringlussevõtu sihtarvude täitmise, tuleb enim tähelepanu pöörata segaolmejäätmete mahu kohandamisele (sobiva kogumissüsteemi korraldamisega). Viimast saab teha viisil, kus segaolmejäätmete hulka satub järjest vähem nt:

- tekstiilijäätmeid;
- paberi- ja kartongijäätmeid;
- metalli-, plasti- ning puidujäätmeid;
- klaasijäätmeid;
- pakendijäätmeid;
- biolagunevaid jäätmeid;
- ohtlikke jäätmeid, probleemtoodete jäätmeid ning ravimijäätmeid.

Jäätmetekitaja poolt tekkekohal liigiti kogutud olmejäätmete kogumist korraldab kohalik omavalitsuse üksus kooskõlas jäätmeseaduse §-s 31 ja pakendiseaduse § 15 lg 1 sätestatuga (koostöös pakendi- ehk taaskasutusorganisatsioonidega pakendiseaduse § 10¹ mõistes), tootjate ühendustega jäätmeseaduse § 23 lg 3 mõistes, tervishoiu või ravimite müügiga tegelevate asutustega ning teiste jäätmekäitlejatega, kes koguvad eelkõige eelnevalt loetletud jäätmeid.

Segaolmejääde (prügi) on seega liigiti kogumata olmejääde, mille koguseid tuleb vähendada. Täiendavalt juhime tähelepanu, et liigiti kogumist suunavate sihtväärtuste järgimisel on KOV-i tasandil kõige kiiremat indikatsiooni (tõhususe osas) pakkuv näitaja ilmselt olmejäätmete kogumassi (arvutuslik teke, arvestades nt kohaliku omavalitse elanikkonda) võrdlus avaliku võrgustikuga kogutud olmejäätmete ning tekkinud segaolmejäätmete massist hiljem (peale jäätmevaldaja juurest kokku kogumist) välja sortitud jäätmetega. Vastav tulemus näitab palju kogutakse avaliku võrgustiku ja segaolmejäätmete käitlemisel kokku eraldi olmejäätmeid ja palju jääb segaolmeks ning kas võib eeldada vastavuse võimaldamist (nt korduskasutuseks ette valmistamise eeldus) jäätmeseaduse 136³ lg 2 sätestatule.

KOV-i poolt tehtavaid organiseerimistegevusi (korraldatud jäätmevedu, avalikud jäätmekogumispunktid, sh jäätmejaamad jms) toetavad kõige enam **pakendijäätmete ja probleemtoodetega seotud eriregulatsioonid**. Seega on neid avatud kahes järgnevas ptk-s täpsemalt.

3.1.1 Pakendite ja pakendijäätmete käitlemise kava

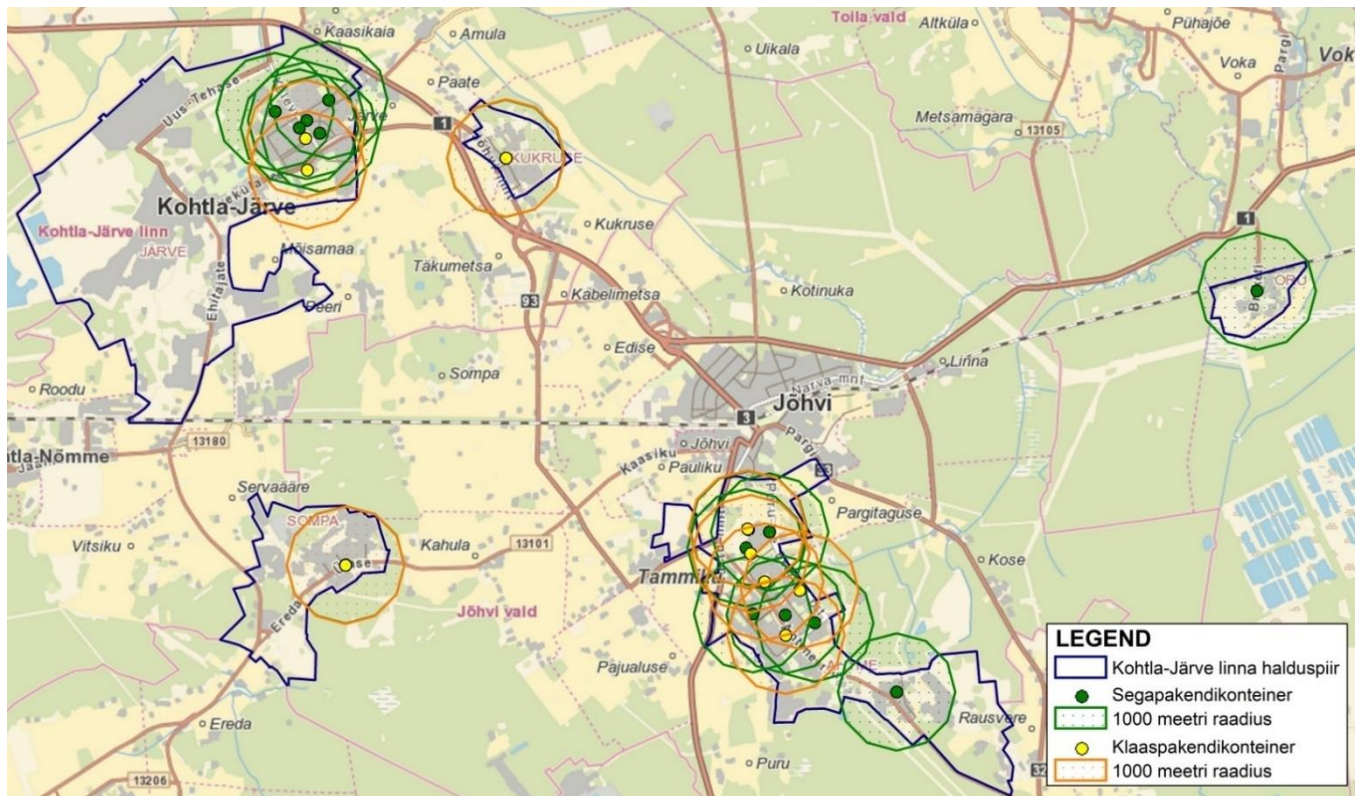
Pakendiseaduse § 17¹ kohaselt peab tagatisrahata pakendi jäätmete kogumisel iga taaskasutusorganisatsioon tagama piisava kogumiskohtade tiheduse:

- a) kui tiheasustusega alal on asustustihedus rohkem kui 1000 elanikku ühel ruutkilomeetril – vähemalt üks kogumiskoht jäätmevaldajast 500 meetri raadiuses;
- b) kui tiheasustusega alal on asustustihedus rohkem kui 500 elanikku ühel ruutkilomeetril – vähemalt üks kogumiskoht jäätmevaldajast 1000 meetri raadiuses;
- c) kui asustustihedus on alla 500 elaniku ühel ruutkilomeetril – kohaliku omavalitsuse territooriumil paiknevates asulates, arvestusega üks kogumiskoht 500 elaniku kohta.

Kohtla-Järve linna asustustihedus on 851,3 in/km², millest lähtuvalt peab piisava kogumiskohtade tiheduse tagamiseks paiknema üks kogumiskoht jäätmevaldajast 1000 meetri raadiuses. 2022. aasta mai kuu seisuga ei ole piisav kogumiskohtade tihedus aga tagatud (vt ka Joonis 3.1).

Kogumiskohtade piisava tiheduse peavad õigusruumi alusel tagama tootjavastutusorganisatsioonid. Siiski peab omavalitsus omama olukorrast (nt kas piisav pakendikonteinerite tihedus on ikkagi tagatud, kus on konteineritest puudus jmt) selget ülevaadet. Asjakohane ja aktuaalne teaberuum on aluseks eelkõige eduka koostöö (tootjavastutusorganisatsioonidega) edendamiseks ning omavalitsuses jäätmekäitluse tõhustamiseks. Ülevaate saamiseks tuleks omavalitsusel viia läbi kaardianalüüs (nt kasutades Maa-ameti põhikaarti), selgitamaks välja konteinerite arv lähtuvalt reaalistest konteinerite asupaikadest. Konteinerite piisavuse kontrollil tuleb arvestada, et vastava ala sees oleks igal juhul tagatud tingimus „kogumiskoht jäätmevaldajast 1000 m raadiuses“. Eestis tegutseb neli tootjavastutusorganisatsiooni, kellest kolme (v.a Eesti Pandipakend) konteinerid peavad olema omavalitsuses tagatud piisavas mahus. Organisatsioonid võivad omavaheliste kokkulepe alusel, millest peab olema teavitatud ka kohalikku omavalitsust, vastava summaarse koguse tagamise kohutuse ka omavahel jaotada, mistõttu ei pea konteinerite hulk olema tagatud proportsionaalselt.

Kohtla-Järve linna Järve linnaosa eramaja elanikel on alates 1. juunist 2022 võimalik tellida omale tasuta pakendikoti äraveoteenus. Linnaosa elanike jaoks on tegemist uue teenusega, mistõttu on oluline selle järjepidev propageerimine. Samuti on otstarbekas laiendada teenust ülelinnaliselt. Korteriühistutele pakub Tootjavastutusorganisatsioon OÜ tasuta pakendijäätmete äraveoteenust ning korteriühistu kanda jääb vaid pakendikonteineri renditeenus. Antud võimalusega on 2022. a maikuu seisuga liitunud 14 korteriühistut. Pakendijäätmete liigiti kogumise osakaalu tõstmiseks on otstarbekas korteriühistutele antud võimalust propageerida. Samuti kaaluda pakendijäätmete hõlmamist korraldatud jäätmeveo alla.

Joonis 3.1 Kohtla-Järve linna haldusüksuses asuvate pakendikonteinerite asukohad¹ (Alus: Maa-amet, 2022)

Täpsemad juhised koostöö edendamiseks taaskasutusorganisatsioonidega (pakendid) – koostöö aluseks on alusandmestik ja/või suutlikkus kontrollida pakendite taaskasutamise tegelevate organisatsioonide infot/pakutud teavet. Selleks esimese faasina peab kohalik omavalitsus tulevikus paika panema (kasutades selleks olemasolevaid andmeid) selle, et kas tiheasustusala jääb tervikuna määratluse alla „> 500 - ≤ 1000 elanikku 1 km²“ või esineb ka variatsioonid (nt alad, kus asustustihedus on vahemikes „> 1000 elanikku 1 km²“). Alade fikseerimiseks saab mh andmeid Statistikaametist.

Käesoleva kohaliku omavalitsuse tiheasustusalas olevad piirkonnad jäävad teadaolevalt vahemikku „> 500 - ≤ 1000 elanikku 1 km²“ (st üks kogumiskoht jäätmevaldajast 1000 meetri raadiuses). Peale ala piiritlemist läbi viia kaardianalüüs (nt kasutades Maa-ameti põhikaarti), mille abil selgitatakse välja esialgne pakendikonteinerite minimaalne arv ühe taaskasutusorganisatsiooni kohta. Konteinerite piisavuse kontrollil tuleb arvestada, et vastava ala sees oleks tagatud igal juhul tingimus „**kogumiskoht jäätmevaldajast 1000 meetri raadiuses**“. Saadud tulemus korrutada riigis tegutsevate taaskasutusorganisatsioonide arvuga. Taaskasutusorganisatsioonid võivad omavaheliste kokkulepete alusel, millest teavitatakse ka kohaliku omavalitsust, vastava summaarse koguse tagamise kohustuse ka omavahel jaotada ehk konteinerite hulk ei pea olema tagatud proportsionaalselt. Esialgne minimaalne pakendikonteinerite arv ja sellest tulenev summaarne pakendikonteinerite hulk – peale esialgse minimaalse arvu määramist viia läbi **kontrolliv kaardianalüüs**, selgitamaks välja konteinerite arv, lähtuvalt reaalistest võimalikest konteinerite asupaikadest. Kui vastav arvvaartus on suurem kui esialgne analüüs näitas, siis rakendada viimati saadud tulemust.

¹ Pakendikonteinerite info oli esitatud kohaliku omavalitsuse [kodulehel](#) (2022 maikuu seisuga)

Mahutite suuruse jms määratlemiseks saab kasutada mh piirkonna asustustiheduse andmeid, riiklikku statistikat pakendijäätmete tekke osas ning varem pakendite äraveol kogutud teavet (kui vastav äravedu on toimunud). Eraldiseisvalt võib kaaluda piirkonniti analüüsi või täiendavaid uuringuid sesoonsete varieeruvuste osas (sh turism), mida nii konteinerite suuruse, arvu ja/või tühjendamissageduse määratlemisel arvestada. Vedu reguleeriv kord – taaskasutusorganisatsioon tagab pakendikonteinerite tühjendamise selliselt, et oleks välditud ületäitumine või ümbruse reostumine. Sesoonselt tuleb reguleerida mahutite tühjendamise sagedust selliselt, et oleks välditud nende ületäitumine ja ümbruse reostumine. Tühjendussageduste määratlemiseks kasutada mh varasemate perioodide raames kogutud teavet (sh suurürituste vm toimumised). Erijuhtumite tarbeks on soovituslik edaspidi analüüsida ja võimalusel sätestada jäätmehoolduseeskirja taaskasutusorganisatsiooni pakendijäätmete konteineri ületäitumise fikseerimise ja teavitamise ning reageerimisaja kord, enne kui rakendub pakendiseaduse § 17¹ lg 4¹.

Süsteemi kontroll, sh konteinerite arvu piisavus – soovitatav on pidevalt ehk iga kuu lõikes jälgida, kas konteinerite üldarv on tagatud ning konteinerite teave avalikkusele leitav. Minimaalselt kord aastas kontrollida üle ka asustustiheduse ja tiheasustusaladega ning maakasutusega seonduv, veendumaks, et varasemalt määratud konteinerite minimaalne üldarv on endiselt kohane ega vaja muudatusi (sh elanike liikumisharjumused või maakasutus ei ole muutunud, tingides muudatusi ka konteinerite üldarvus). Kui on vaja välja selgitada taaskasutusorganisatsioonide turuosad, siis seda on võimalik teha riiklikusse pakendiregistrisse esitatud turule lastud pakendite koguse põhjal. Märkus: jäätmeaaduse § 31 lg 5 kohaselt võib KOV korraldada pakendijäätmete liigiti kogumise tekkekohalt kokkuleppel taaskasutusorganisatsiooniga, kellele tagatakse sellisel juhul osalemine pakendijäätmete taaskasutamise korraldamisel proportsionaalselt tema turuosaga. Pakendijäätmete tekkekohalt kogumine võib toimuda eri liiki pakendimaterjali koos kogumisena.

3.1.2 Probleemtooted

Jäätmeaaduse § 25 lg 1 mõistes on probleemtoode toode, mille jäätmed põhjustavad või võivad põhjustada tervise- või keskkonnaohtu, keskkonnahäiringuid või keskkonna ülemäärast risustamist. Probleemtoodete hulka loetakse patareid ja akud, mootorsõidukid ja nende osad, elektri- ja elektroonikaseadmed ja nende osad, rehvid ning põllumajandusplast.

Probleemtoodetest tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded, korrad ja sihtarvud ning nende saavutamise tähtajad on reguleeritud järgneva viie Vabariigi Valitsuse määrusega. Siinkohal on antud ülevaade kohaliku omavalitsuse jaoks olulisematest nõuetest:

- 1) 01.05.2013 määrus nr 30 „Põllumajandusplastist tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord ning sihtarvud ja sihtarvude saavutamise tähtajad“:
  - a. kogumispunkt peab olema vähemalt maakonna piires, kogumist võib korraldada ka plasti kasutaja juures (§ 3 lg 4);
  - b. jäätmeid tuleb piiramata koguses tasuta tagasi võtta põllumajandusplasti kasutajalt ning KOV jäätmejaamalt (§ 4). Määruse seletuskirjas on defineeritud siiski kogus järgnevalt - tootja ei pea vastu võtma rohkem jäätmeid kui ta eelmisel kalendriaastal turule lasi. Sellisel juhul peab ta suunama kasutaja teise tootja juurde (§ 5 lg 2).

- 2) 18.10.2013 määrus nr 79 „Mootorsõidukitest ja nende osadest tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord ning sihtarvud ja sihtarvude saavutamise tähtjad“:
  - a. üleandmise võimaldamine vähemalt maakonnas (§ 5 lg 2);
  - b. üleandmisel peab vastu võtma kuni neli sõiduki küljes olevat rehvi ning lisaks ühe kaasas oleva tagavararehvi (§ 6 lg 2);
  - c. sõiduki kasutatud osa saab tasuta üle anda müügikohta, kus antud varuosa müüakse (§ 6 lg 3);
  - d. saastunud kasutatud osa saab üle anda lähimasse jäätmekäitluskohta (§ 7 lg 1–3). Kohaliku omavalitsuse jäätmejaamalt tuleb kasutatud osad tasuta vastu võtta (§ 6 lg 8).
- 3) 18.10.2013 määrus nr 124 „Patareidest ja akudest tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord ning sihtarvud ja sihtarvude saavutamise tähtjad“:
  - a. edasimüüja on kohustatud kantavate patareide ja akude ning mootorsõidukite patareide ja akude jäätmed müügikohas tagasi võtma tasuta, olenemata, kas kasutaja ostab uue patarei/aku või mitte (§ 5 lg 1);
  - b. saastunud või lekkiv patarei või aku tuleb viia lähimasse jäätmekäitluskohta (§ 5 lg 8). Kohaliku omavalitsuse jäätmejaamalt tuleb patarei- ja akujäätmed tasuta tagasi võtta (§ 5 lg-d 2 ja 3);
  - c. seade, mis sisaldab patareid või akut, tuleb koos seadmega/sõidukiga tasuta tagasi võtta (va jäätmekäitlejalt, kellelt võib nõuda kulude katmist; § 5 lg-d 4 ja 5).
- 4) 20.06.2014 määrus nr 80 „Rehvidest tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord“:
  - a. tootja peab tagama vanarehvide kogumispunktid (kogumispunkti ülesandeid täidab tavaliselt rehvivahetustöökoda) vähemalt igasse linna, alevisse ning üle 1500 elanikuga alevikku (§ 4 lg 3);
  - b. vanarehve tuleb tasuta vastu võtta rehvide kasutajalt, mootorsõidukite ja rehvide hooldustöökojalt (va romusõidukite töötlejalt) ning kohaliku omavalitsuse jäätmejaamalt piiramatus koguses (§ 5)
- 5) 05.07.2019 määrus nr 65 „Elektri- ja elektroonikaseadmetest tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord ning sihtarvud ja sihtarvude saavutamise tähtjad“:
  - a. tuleb tagada kodumajapidamiste elektri- ja elektroonikaseadmetest tekkinud jäätmete kogumispunktid (nt jäätmejaamadesse) omavalitsuste territooriumitele (§ 4 lg 4);
  - b. kohaliku omavalitsuse jäätmejaamalt tuleb vastu võtta kodumajapidamiste elektroonikaromusid sõltumata nende arvust (§ 5 lg 4).

Lisaks eeltoodule seab teabe esitamise osas nõuded Keskkonnaministri 28.07.2013 määrus nr 57 „Probleemtoote kasutajale kättesaadavaks tehtava teabe loetelu ning teabe esitamise viisid ja kord“:

- a. müügikohtades peab olema teave, kuhu on võimalik jäätmed tagastada (sh asukohad ja telefoninumbrid). Nähtaval peab olema teave, et elektroonikaromud, patarei- ja akujäätmed ning mootorsõiduki osad saab tagastada müügikohta (§ 2 lg-d 1 ja 2 ning jäätmeseadus § 268 lg-d 2 ja 7).
- b. maakonna ajalehtede või välireklaami kaudu korraldada teabekampaaniaid, kus eristatav korraldaja (tootja või tootjate ühendus). Minimaalne kestus 10 järjestikust päeva ning maakonna ajalehtedes kaks nädalat (§ 8 lg-d 1, 3 ja 4).

- c. elektri- ja elektroonikaseadmete, patareide ja akude ning mootorsõidukite (sh osade) tootjad tagavad informatsiooni toodetes sisalduvate ainete ja valmististe võimalike mõjude kohta keskkonnale ning inimese tervisele. Samuti nende jäätmete (mh märgised) kogumis- ja ringlussevõtuskeemide (sh võimalused taaskasutamisse ning ringlussevõtu soodustamiseks) kohta. Keelatud on antud jäätmeid kõrvaldada sortimata olmejäätmetena (§-d 3–5).
- d. rehvide ja põllumajandusplasti tootjad tagavad informatsiooni toodete kasutuselt kõrvaldamise/tagastamise võimaluste kohta. Mh pakutakse teavet, kuidas taaskasutamisele ja ringlussevõtule kaasa aidata (§-d 6 ja 7).

Olenemata asjaolust, et probleemtoodete jäätmete eest vastutavad tootjavastutusorganisatsioonid, aitab riiklike nõuete teadvustamine kohalikul omavalitsusel paremini jäätmekäitlust korraldada (sh organiseerida koostööd probleemtoodetest tekkinud jäätmete kogumisel tootjavastutusorganisatsioonidega).

3.2 Vajalike jäätmehooldusrajatiste kindlaksmääramine

Kohtla-Järve linnas on 2022. seisuga jäätmejaam Järve linnaosas ning jäätmete kogumispunkt Ahtme linnaosas. Mõlemasse on võimalik üle anda kodumajapidamises tekkivaid ohtlikke ning probleemtoodete jäätmeid. Järve linnaosa jäätmejaama saab lisaks üle anda ka muid kodumajapidamises tekkivaid jäätmeid (nt paber ja kartong, plast, klaas, tekstiil jmt).

Uue jäätmekava perioodi raames on plaanis laiendada Ahtme linnaosa jäätmete kogumispunkt jäätmejaamaks. Praegune kogumispunkt on liiga väike ning laiendamine ei ole asukoha tõttu otstarbekas. Ahtme linnaosasse rajatava jäätmejaama koht on hetkel veel lahtine, mistõttu on vaja leida sellele sobiv asukoht ning seejärel see rajada. Seejuures oleks kohane kaaluda (sh analüüsida otstarbekust) olemasoleva kogumispunkti alles jätmist ning automatiseerimist.

Otstarbekas on rajada kortermajade juurde jäätmemajad, mis siiani on finantsiliste vahendite puudumise ning munitsipaalomandis (sh korteriühistute) olevate maade vähesuse või ruumipuuduse tõttu jäänud rajamata. Kohtla-Järve linnas puudub veel ka kompostimisplats, mis on samuti finantsiliste vahendite puudumise tõttu rajamata jäänud. Kompostimisplatsi planeerimisel tuleb esmalt läbi viia ka asukohavalik.

3.3 Jäätmete ladestamise vältimine ja vähendamine

Kohtla-Järve linnas kogutavate jäätmete käitlemisel seatakse eesmärgiks nende taaskasutusse suunamine suurimas võimalikus mahus kõikide jäätmeliikide osas. Jäätmete ladestamise vältimiseks on vajalik tagada järgmiste tegevuste tulemuslikkus:

- jäätmete tekkekohal liigiti kogumine, tagamaks jäätmete puhtuse ning kõrge liigiti kogumise osakaalu;
- pikaajaliste koostöösuhete loomine jäätmekäitlejatega, tootja-, taas- ja uuskasutusorganisatsioonidega;
- pideva teavitustöö tegemine linna elanikele ja ettevõtjatele jäätmete liigiti kogumise kvantiteedi ja kvaliteedi tõstmiseks.

Seejuures on oluline tõhustada pakendi- ja tekstiilijäätmete ning biolagunevate jäätmete korraldamise süsteemi. Pakendijäätmete ladestamise vältimist ja vähendamist tagatakse

kogumisvõrgustiku toimimise tõhustamisega. Biolagunevate jäätmete ladestamise vältimist ja vähendamist suurendab antud jäätmeliigi hõlmatus korraldatud jäätmeveoga ning tekkekohal jäätmete kompostimine.

Jäätmete ladestamise vältimise ja vähendamise täiendavaks meetmeks on materjalide uuskasutuse soodustamine, tehes koostööd kolmandate osapooltega (nt uuskasutusorganisatsioonidega) üleandmispunktide, taaskasutus – ja/või paranduspunktide loomiseks, kuhu elanikud saavad kasutuskõlblikke asju tasuta ära anda ning seejuures taaskasutuspunktist ka uue asja leidmise puhul selle endaga kaasa võtta. Selleks tuleks KOV-I hinnata erinevate kaupade (eelkõige tekstiil) potentsiaalseid koguseid ning uurida võimaliku koostöövõrgustiku loomist ettevõtetega, kes oleksid valmis omavalitsuses kogumisvõrgustikku tagama (mh läbi hangete).

3.4 Jäätmete liigiti kogumise ja sortimise arendamine koos tähtaegadega konkreetsete jäätmeliikide kaupa

Jäätmeseaduse § 31 lg 1 kohaselt peab kohalik omavalitsus korraldama jäätmete liigiti kogumist, võimaldamaks nende korduskasutuseks ettevalmistamist, ringlussevõttu või muud taaskasutamist võimalikult suures ulatuses. Lg 3 kohaselt peab omavalitsus korraldama vähemalt paberi-, papi-, metalli-, plasti-, tekstiili- ja klaasijäätmete ning kodumajapidamises tekkivate ohtlike jäätmete liigiti kogumise. Seejuures peavad jäätmete liigiti kogumise arendamise nõuded koos liigiti kogumise tähtaegadega jäätmeliikide kaupa (sh erandid) olema käsitletud kohaliku omavalitsuse jäätmehoolduseeskirjas, lähtuvalt jäätmeseaduse § 71 lg 11.

Tabel 3.1 Jäätmete liigiti kogumise ja sortimise arendamine koos tähtaegadega konkreetsete jäätmeliikide kaupa Kohtla-Järve linnas

Jäätmeliigid ja jäätmenimistu koodid	Kogumisviis	Tähtaeg	Kohtla-Järve jäätmekava sihtarv aastaks 2027
Paber ja kartong (20 01 01)	Laiendada paberi- ja kartongijäätmete kogumist korraldatud jäätmeveoga kõikidele korterelamutele, sõltumata korterite arvust	31.12.2027	Liigiti kogumine ja ringlusse suunamine vähemalt 50% ulatuses
	Vastuvõtt Järve linnaosa jäätmejaamas	Toimib	
	Vastuvõtt Uikala prügilas	Toimib	
Plastid (20 01 39)	Vastuvõtt Järve linnaosa jäätmejaamas	Toimib	Liigiti kogumine ja ringlusse suunamine vähemalt 50% ulatuses
	Vastuvõtt Uikala prügilas	Toimib	
Metallid (20 01 40)	Vastuvõtt Järve linnaosa jäätmejaamas	Toimib	Liigiti kogumine ja ringlusse suunamine vähemalt 90% ulatuses
Klaas (20 01 02)	Vastuvõtt Järve linnaosa jäätmejaamas	Toimib	Liigiti kogumine ja ringlusse suunamine vähemalt 50% ulatuses
	Vastuvõtt Uikala prügilas	Toimib	

Jäätmeliigid ja jäätmenimistu koodid	Kogumisviis	Tähtaeg	Kohtla-Järve jäätmekava sihtarv aastaks 2027
Biologunevad aia- ja haljastusjäätmed (20 02 01)	Vastuvõtt Uikala prügilas	Toimib	Liigiti kogumine ja ringlusse suunamine vähemalt 85% ulatuses
	Kogumisringid kevadel ja sügisel	Toimib	
	Kohtkompostimine eramutes	31.12.2023	
	Kompostimisplatsi asukoha valik ja rajamine	31.12.2027	
Biologunevad köögi- ja sööklajajäätmed (20 01 08)	Laiendada biologunevate köögi- ja sööklajajäätmete kogumist korraldatud jäätmeveoga kõikidele korterelamutele, sõltumata korterite arvust	31.12.2023	Liigiti kogumine ja ringlusse suunamine vähemalt 85% ulatuses
	Kohtkompostimine eramutes	31.12.2023	
	Vastuvõtt Uikala prügilas	Toimib	
Bioloogiliselt mittelagunevad aia- ja haljastusjäätmed (20 02 02, 20 02 03)	Vastuvõtt Uikala prügilas	Toimib	Liigiti kogumine ja ringlusse suunamine vähemalt 60% ulatuses
Pakendid (15 01), sh a) Paber- ja kartongpakendid (15 01 01); b) Plastpakendid (15 01 02); c) Puitpakendid (15 01 03); d) Metallpakendid (15 01 04); e) Komposiitpakendid (15 01 05); f) Klaaspakendid (15 01 07); g) Tekstiilpakendid (15 01 09); h) Muud jäätmeseaduse §-s 7 esitatud olmejäätmete mõistele vastavad pakendid.	Avalikud sega- ja klaaspakendi kogumiskonteinerid	Toimib	Liigiti kogumine ja ringlusse suunamine vähemalt 65% ulatuses, sh: 70% paberi- ja kartongijäätmete kogumassist; 55% plastijäätmete kogumassist; 45% puidujäätmete kogumassist; 60% metallijäätmete kogumassist; 70% klaasijäätmete kogumassist.
	Vastuvõtt Järve linnaosa jäätmejaamas	Toimib	
	Vastuvõtt Uikala prügilas	Toimib	
Puit (20 01 38)	Vastuvõtt Uikala prügilas	Toimib	Liigiti kogumine ja ringlusse suunamine vähemalt 50% ulatuses
Tekstiil (20 01 10, 20 01 11)	Vastuvõtt Järve linnaosa jäätmejaamas	Toimib	Liigiti kogumine ja ringlusse suunamine vähemalt 55% ulatuses
	Tekstiilijäätmete kogumisvõrgustiku arendamine	01.01.2025	

Jäätmeliigid ja jäätmenimistu koodid	Kogumisviis	Tähtaeg	Kohtla-Järve jäätmekava sihtarv aastaks 2027
Suurjäätmed (20 03 07)	Vastuvõtt Uikala prügilas	Toimib	Liigiti kogumine ja ringlusse suunamine vähemalt 60% ulatuses
Ravimijäätmed (20 01 32, 20 01 31*, 20 01 95*, 20 01 96*, 20 01 97*, 20 01 98*)	Vastuvõtt Ahtme linnaosa kogumispunktis	Toimib	Liigiti kogumine ja ringlusse suunamine vähemalt 55% ulatuses
	Vastuvõtt Järve linnaosa jäätmejaamas		
	Vastuvõtt Kohtla-Järve linna apteekides		
Probleemtoodete jäätmed (20 01 21*, 20 01 23*, 20 01 34, 20 01 35*, 20 01 36)	Vastuvõtt Ahtme linnaosa kogumispunktis	Toimib	Liigiti kogumine ja ringlusse suunamine vähemalt 65% elektri- ja elektroonikaromude kogumassist; 95% romusõidukite kogumassist; 45% kantavate patarei- ja akujäätmete kogumassist; 90% mootorsõidukite patarei- ja akujäätmete kogumassist; 70% põllumajandusplasti kogumassist.
	Vastuvõtt Järve linnaosa jäätmejaamas	Toimib	
	Vanarehvide vastuvõtt Uikala prügilas	Toimib	
Ohtlikud jäätmed (jäätmenimistu alajaotises 20 01 tärniga „**“ tähistatud jäätmed) ning olmes tekkinud ohtlikke aineid sisaldavad või nendega saastunud pakendid jäätmekoodiga 15 01 10*	Vastuvõtt Ahtme linnaosa kogumispunktis	Toimib	Liigiti kogumine ja ringlusse suunamine vähemalt 90% ulatuses.
	Vastuvõtt Järve linnaosa jäätmejaamas	Toimib	
	Vastuvõtt Uikala prügilas	Toimib	

3.5 Prügistamise vähendamise ja koristamise meetmed

Jäätmete illegaalne ladestamine on Kohtla-Järve linnas suureks probleemiks. Jäätmeid ladestatakse valdavalt linna äärealadele. Prügistamise juhtumitega tegeletakse vastavalt vajadusele, kuid selle tõhusust piirab finantsiliste vahendite olemasolu. Siiski on prügistamist suudetud vähendada suurjäätmete hõlmamisega korraldatud jäätmeveo alla, pideva teavitustöö tegemisega, järjepidevalt prügistatud aladele metsakaamerate ning prügistamist keelavate siltide paigaldamisega. Illegaalseid ladestamisplatse tuleb eemaldada järjepidevalt, seda siis omavalitsuse töökorra või prügikoristuskampaaniate (nt „Teeme ära“, „Maailmakoristuspäev“ projektide) raames.

Prügistamist aitavad eelkõige vältida katkematu korraldatud jäätmeveo, samuti jäätmejaama(de)/kogumispunkti(de) pidev ja tõhus toimimine. Jäätmete üleandmine peab jäätmevaldajale (elanikele, ettevõtetele) olema piisavalt mugav ja taskukohane, mistõttu on

oluline tagada korraldatud jäätmeveo tõhus toimimine (sh pidev jäätmekonteinerite tühjendamine ja erinevate jäätmeliikide konteinerite olemasolu), jäätmejaama(de)/kogumispunkti(de) piisav lahtioleku aeg (mh ka nädalavahetustel). Samuti on oluline tagada avalike pakendikonteinerite olemasolu piisavas (seadusega ettenähtud) mahus. Oluline on teha ka pidevat teavitustööd prügistamise keskkonnamõtjudest nii elanikele kui ka ettevõtjatele.

3.6 Teavituskampaaniad

Hästi toimiva jäätmehooldussüsteemi seisukohalt on oluline, et elanikkond mõistaks ja toetaks jäätmehooldussüsteemi. Avalikkuse teadlikkuse parendamine on aga pikaajaline protsess, millega tuleb järjepidevalt tegeleda. Keskkonnahariduse üldine suunamine toimub koostöös Keskkonnaministeeriumi, Keskkonnaameti ja Haridus- ja Teadusministeeriumiga. Keskkonnaameti keskkonnahariduse osakonna ja regiooni spetsialistide kaudu toimib elanikkonna teadlikkuse tõstmise praktiliste õppeprogrammide ja kampaaniate kaudu. Lisaks riikliku tasandi organisatsioonidele, tegelevad jäätmealase teavitustööga ka kohaliku omavalitsuse üksused, jäätmekäitlejad, taaskasutus- ja tootjavastutusorganisatsioonid ning muud eelpool nimetatud keskkonnaorganisatsioonid.

Omavalitsusüksus kehtestab eeskirjad ja loob eeldused jäätmete kogumise mitmesugusteks võimalusteks, kuid tema ülesandeks on ka piirkonna elanike ja ettevõtjate teavitamine. Kohtla-Järve linnas puudub oma leht, kuid piirkonnas ilmub regioonileht Põhjarannik, kuhu KOV-il on võimalus anda ka aeg-ajalt sisendit mh keskkonna teemadel (sh jäätmed, ringmajandus). Kuna antud lehes puudub eraldi jäätmealane rubriik, on oluline, et jäätmekava piirkonna linna kodulehel oleks ajakohane info alati kättesaadav. Samuti on omavalitsuse elanikele abiks veebilehekülg www.kuhuvii.ee, kus on esitatud pakendikonteinerite (kaardil tähistatud prügikastiga), taaraautomaadid (kaardil tähistatud purgiga), jäätmejaamad (kaardil tähistatud ehitisega) jms. Veebilehelt on võimalik saada täpsemat informatsiooni ka jäätmete sorteerimise kohta. Keskkonnaministeerium on koondanud oma veebilehele (<https://envir.ee/keskkonnakasutus/valisohk/kohtkute#kuta-oigesti>) info jäätmete põletamisega kaasnevast keskkonna- ja terviseohust ning jäätmete keskkonnasäästlikkusest utiliseerimise võimalustest.

Kohtla-Järve linnas jagatakse eramajade postkastidesse erinevaid flaiereid, tutvustamaks elanikele mh jäätmete üleandmise võimalusi (sh jäätmejaamad, pakendikotiteenus). Kortermajade elanikele saadetakse tutvustav info e-posti teel.

Probleemtoodete kogumisel/teavituste organiseerimisel otsida senisest enam koostöövõimalusi tootjavastutusorganisatsioonidega, propageerida järjepidevalt ravimijäätmete üleandmise võimalusi (mh üld- ja veterinaarapteekidesse) ning edendada koostööd kolmandate isikutega (vt ka ptk 3.1.2).

3.7 Jäätmehoolduse rahastamine

Jäätmeseaduse § 12 kohaselt on jäätmehoolduse arendamine on jäätmealase teabe levitamine, jäätmealane nõustamine ja jäätmehoolduse kavandamine või muu tegevus, mille eesmärk on vältida või vähendada jäätmeteket ning tõsta jäätmehoolduse taset. Jäätmehoolduse arendamist korraldavad omavalitsusorganid ning riik toetab riiklike toetusprogrammide kaudu Jäätmehoolduse arendamise põhieesmärkideks on jäätmehoolduse süsteemi korrastamine,

infrastruktuuri arendamine ja haldamine ning järelevalve ja jäätmehoolduse suunamine. Jäätmeseaduse § 66 lg 5 kohaselt peavad jäätmekäitluskoha rajamis-, kasutamise-, sulgemise- ja järelhoolduskulud ning jäätmete veo ja veo ettevalmistamisega seotud kulud olema kaetud jäätmeveo teenustasuga, st jäätmevaldaja ehk saastaja tasutud.

Vastavalt jäätmeseadusele tuleb jäätmehoolduse arendamist toetada. Varasemalt laekus kohaliku omavalitsuse eelarvesse raha ka saastetasudelt. Seoses jäätmeseaduse muudatustega toetatakse kohaliku omavalitsuse jäätmehoolduse arendamist vastavalt riigieelarve võimalustele. Saastetasu pidi toetama omavalitsuse poolt tehtavaid investeeringuid jäätmemajanduse edendamiseks ning katma rajatud infrastruktuuri ülalpidamiskulusid. Riigikogu võttis vastu 16.10.2018 Sotsiaalmaksuseaduse ja tulumaksuseaduse muutmise seaduse, jäätmeseaduse ja sotsiaalhoolekande seaduse muutmise seaduse, millega tunnistati kehtetuks jäätmeseaduse § 72, mis sätestas, et vastavalt riigieelarve võimalustele antakse kohaliku omavalitsuse üksustele toetust jäätmehoolduse arendamise kulude osaliseks katmiseks teatud tingimuste täitmisel. Alates 2018. aasta 23. oktoobrist rahastab jäätmehoolduse arendust kohalik omavalitsusüksus. Riigipoolne toetus jäätmehoolduse arendamiseks jätkub riiklike toetusprogrammide kaudu.

Lisaks riigi toetusele on võimalik investeeringute puhul saada tuge erinevatest fondidest (nt Keskkonnainvesteeringute Keskus). Probleemiks võib nendel juhtudel osutada asjaolu, et jäätmekäitluse infrastruktuuri arendamisel eraldatakse raha eelisjärjekorras arendustegevustele, mis toimuvad koostöös teiste omavalitsustega või taotlejaks on kohalikele omavalitsusele kuuluv äriühing, mitte omavalitsus ise. Kohtla-Järve linna haldusterritooriumil rahastatakse jäätmehooldust järgmistest allikatest:

- Kohtla-Järve linna eelarve;
- jäätmevaldajad;
- taaskasutus- ja tootjavastutusorganisatsioonid;
- Keskkonnainvesteeringute Keskus SA.

Kohaliku omavalitsuse üksus koostab igaks majandusaastaks (1. jaanuar – 31. detsember) eelarve, millest eraldatakse osa keskkonnakaitsele. Kohtla-Järve linna jäätmehoolduse ja heakorra viimase viie aasta kulutused on toodud tabelis 3.2.

Tabel 3.2 Kohtla-Järve linna jäätmehoolduse ja heakorra 2017.–2021. aastate kulu eurodes (€)

Eelarverida	2017	2018	2019	2020	2021	KOKKU
Jäätmekäitluse tarkvara rent	792	792	1080	1080	1080	4824
Prügivedu	21 072,29	62 530,57	69 107,63	57 579,58	32 950,55	243 241
Kogumispunktid	57 902,03	35 541,58	52 460,84	71 015,85	74 708,09	291 628
Jäätmekava	3060	-	-	-	-	3060
Lehekottide äravedu	-	-	-	-	13 872,82	13 872,82
KOKKU	82 826,32	98 864,15	122 648	129 675,4	122 611,46	556 625

3.8 Jäätmekava 2023–2027 rakendusplaan

Tabelis 3.3 on esitatud Kohtla-Järve linna jäätmekava 2023–2027 rakendusplaan. Rakendusplaani teostamisel on mh arvestatud ptk 3.4 määratud jäätmete liigiti kogumise määrasid ja eesmärgi. Samuti on rakendusplaani koostamisel arvestatud nt ptk 3.1 ja 3.3 rõhutatud.

Tegevuste maksumusel tuleks eelkõige lähtuda sellest, kui suuri summasid on võimalik kasutada ning analüüsides, millised tegevusmahud on eesmärkide täitmiseks vajalikud ning kui palju saab taotleda rahastamist muudest allikatest. Oluline on seejuures omada ülevaadet, et millised tegevused on täidetud, millised mitte. Samuti võib tekkida vajadus uute tegevuste lisamiseks jäätmekavasse. Selleks on vajalik regulaarne jäätmekava ülevaatamine ja uuendamine.

Tabel 3.3 Kohtla-Järve linna jäätmekava 2023–2027 rakenduskava

NR	TEGEVUS	TULEMUS
1. JÄÄTMEHOOLDUSE KAVANDAMINE JA PLANEERIMINE		
1.1	Kohalike õigusaktide jooksev ülevaatamine ja ajakohastamine (eelkõige jäätmehoolduseeskiri, sh jäätmehoolduseeskirja jäätmeseaduse kehtiva redaktsiooniga kooskõlla viimine - mitte hiljem kui 2023. aasta 31. detsembriks)	KOV-i õigusaktid on ajakohased
1.2	Jäätmevaldajate registri senisest tõhusam rakendamine jäätmetekke analüüsimiseks	Parem ülevaade jäätmehooldusest
1.3	Korraldatud jäätmeveo korraldamine, sh uue jäätmeveo hanke korraldamine hiljemalt 2026. aastal. Mh olemasoleva jäätmeveo lepingu ajakohastamine, viimaks vastavusse jäätmeseaduse kehtiva redaktsiooniga	Jäätmehoolduse katkematu korraldamine on tagatud. Lepingu ajakohastamisega suureneb jäätmete liigiti kogumise määr
1.4	Pakendijäätmete kogumise kohustuse kaalumise korraldatud jäätmeveol (kõikidele korterelamutele, sõltumata korterite arvust)	Pakendijäätmete liigiti kogumise suurem määr
1.5	Liigiti kogumata jäätmete (segaolmejäätmete) üleandmise hindade tõstmise vajalikkuse hindamine	Väheneb segaolmejäätmete kogus, seeläbi suureneb jäätmete liigiti kogumise määr
1.6	Jäätmete liigiti kogumise kohustuse määramine korterelamutele, sõltumata korterite arvust, kõikidele kodumajapidamises tekkivatele jäätmeliikidele, mh jäätmete üleandmise võimaluste tagamine eramutele läbi avaliku kogumisvõrgustiku (kogumiskonteinerid, jäätmejaam jmt) ning kohtkompostimise pidev propageerimine (sh eramajadele sobivate lahenduste toetamine)	Jäätmete liigiti kogumise suurem määr
1.7	Ehitus- ja lammutusjäätmete vastuvõtuhindade diferentseerimise kaalumise	Ehitus- ja lammutusjäätmete liigiti sortimise suurem määr
1.8	Periodiline jäätmekava eesmärkide ja tegevuste täitmise jälgimine	Jäätmekorraldus on ajakohane ja toimiv
Tegevuse rahastamine		KOV
Tegevuse täitjad (nt)		KOV, korraldatud jäätmeveoga seotud jäätmevedajad
2. JÄÄTMEHOOLDUSRAJATISTE KAVANDAMINE		
2.1	Ahtme jäätmejaama asukoha valimine ja rajamine ning rajamise raames senise kogumispunkti alles jätmise (sh automatiseerimise) võimaluste analüüsimine	Jäätmete liigiti kogumise suurem määr
2.2	Jäätmemajade rajamine korrusmajade juurde	Paraneb jäätmete kogumise visuaalne väljanägemine
2.3	Tekstiilijäätmete liigiti kogumise võrgustiku (konteinerid, kogumispunktid vmt) rajamise kaalumise	Tekstiilijäätmete liigiti kogumise suurem määr
2.4	Kompostimisplatsi planeerimine ja rajamine	Biojäätmete ümbertöötlemise suurem määr
Tegevuse rahastamine		KOV, fondid
Tegevuse täitjad (nt)		KOV, uuskasutusorganisatsioonid

NR	TEGEVUS	TULEMUS
3. JÄÄTMETE LIIGITI KOGUMISE JA SORTIMISE ARENDAMINE		
3.1	Jäätme maaüksuse jäätmejaama nõuetekohane haldamine ning kasutustingimuste optimeerimine	Jäätmejaama tõhus töö ning korrashoid
3.2	Jäätmejaama(de)/kogumispunkti(de) haldamisel ning personali värbamisel meeskondade koolitamine	Jäätmete pidev ja süsteemsem sortimine, jäätmejaamade/kogumispunktide korrashoid
3.3	Jäätmejaama(de), kogumispunkti(de), avalike jäätmekonteinerite ühtne märgistamine (vt ka https://liigitikogumine.ee/)	Ühtne arusaam jäätmete liigiti kogumisest, paraneb heakord
3.4	Süvakogumismahutite kasutamise propageerimine	Paraneb heakord
3.5	Biolagunevate jäätmete kompostimissüsteemide ostmise toetamine	Biolagunevate jäätmete kohapealse käitluse jätkuv toetamine
3.6	Koostöös OÜ Järve Biopuhastusega lahenduse otsimine registreerimistaotluse (stabiliseeritud reoveesette kasutamiseks) esitamise lihtsustamiseks. Võimalusel elanike konsulteerimine taotluse esitamisel	Reoveesette pikaajaline kasutuslahendus
3.7	Aia- ja haljastusjäätmete kogumise korraldamise jätkamine, mh kogumisringide korraldamine kevadel ja sügisel	Aia- ja haljastusjäätmete liigiti kogumise suurem määr
3.8	Ohtlike jäätmete kogumisringide korraldamise kaalumine	Ohtlike jäätmete liigiti kogumise suurem määr
3.9	Elektri- ja elektroonikajäätmete kogumisringide korraldamise kaalumine	Elektri- ja elektroonikajäätmete liigiti kogumise suurem määr
3.10	Linna parkides maha langenud lehtede multšimise ning talvekattteks jätmise kaalumine. Looduslikes parkides lehtede looduslikult kõdunema jätmiseks kaalumine	Elurikkuse soodustamine
3.11	Pakendikonteinerite suuruse ja asukoha optimeerimine ja koostöö tegemine pakendiorganisatsioonidega. Pakendikonteinerite võrgustiku piisava mahu tagamine kõikides linnaosades (vt ka ptk 3.1.1)	Pakendijäätmete liigiti kogumise suurem määr
3.12	Pakendikotiteenuse propageerimine	Pakendijäätmete liigiti kogumise suurem määr
3.13	Tootjavastutusorganisatsioonidega koostöö korraldamine (eelkõige probleemtoodete osas)	Riiklike nõuete teadvustamine võib jäätmekäitlust aidata paremini korraldada
3.14	Koostöö korraldamine uuskasutusorganisatsioonidega eelkõige tekstiilijäätmete liigiti kogumise korraldamiseks	Eeskätt tekstiilijäätmete liigiti kogumise suurem määr
3.15	Maastikupilti kahjustavate hoonete lammutamise jätkamine	Linnapildi paranemine
Tegevuse rahastamine		KOV, tootjavastutus-, pakendi- ja uuskasutusorganisatsioonid, fondid
Tegevuse täitjad (nt)		KOV, tootjavastutus-, pakendi- ja uuskasutusorganisatsioonid

NR	TEGEVUS	TULEMUS
4. ELANIKKONNA KESKKONNATEADLIKKUSE TÕSTMINE		
4.1	Linna veebilehe pidev täiustamine ja haldamine jäätmealase teabe osas	Veebileht on ajakohane
4.2	Jäätmealase teabe edastamine omavalitsuse infokanalite (sh sotsiaalmeedia, kohalik leht) kaudu. Mh keskkonnalehe või keskkonnarubriigi loomise kaalumise kohaliku lehe osana	Elanike keskkonnateadlikkuse suurenemine
4.3	Jäätmehooldust puudutavate kampaaniate ja projektide läbiviimine, mh omavalitsuse eeskjuu rolli teadvustamine	Elanike keskkonnateadlikkuse suurenemine
Tegevuse rahastamine		KOV, fondid
Tegevuse täitjad (nt)		KOV, probleemtoodetega tegelevad organisatsioonid
5. JÄÄTMEHOOLDUSE JÄRELEVALVE		
5.1	Jäätmealase järelevalve tõhustamine, sh väärtemenetluse töö hõlbustamiseks vajaliku inventari (nt tahvelarvuti) tagamine ja kasutusvõimaluste väljaõpe	Järelevalve töö tõhustamine, parem ülevaade jäätmekäitlusega seotud probleemidest
5.2	Jäätmevaldajate registri rakendamine järelevalveks	Parem ülevaade jäätmekäitlusega seotud probleemidest
5.3	Korraldatud jäätmeveoga liitumiste üle teabe haldamine, mh minimaalselt kord aastas omavalitsuses tekkinud jäätmete üle arvestuse pidamine	Parem ülevaade jäätmehooldusest, mh parem korraldamine
5.4	Omavoliliste prügi mahapanekukohtade pidev likvideerimine, mh kaamerate paigaldamise kaalumise avalike jäätmekonteinerite juurde	Paraneb visuaalne mõju, väheneb üleladestamise oht
5.5	Ehitus- ja lammutusjäätmete jäätmeõiendi nõudmine ehitisele kasutusloa andmiseks	Ehitus- ja lammutusjäätmete liigiti sortimise suurem määr, parem ülevaade tekkivatest jäätmemahadustest
Tegevuse rahastamine		KOV, fondid
Tegevuse täitjad (nt)		KOV

KOKKUVÕTE

Kohtla-Järve linna jäätmekava 2023–2027 koostamisel analüüsiti jäätmekäitluse hetkeolukorda Kohtla-Järve linnas. Analüüsi tulemusel toodi välja jäätmehoolduse probleemid, püstitati jäätmehoolduse arendamiseks vajalikud eesmärgid ning töötati välja tegevuskava püstitatud eesmärkide ellu rakendamiseks. Kohtla-Järve linna jäätmekava 2023–2027 koostamisel arvestati kehtivatest õigusaktidest tulenevate nõuete ja kohustustega. Lisaks arvestati riiklikul tasemel seatud eesmäärke, eeskätt riigi jäätmekavast 2014–2020 (pikendatud kuni 2022. a lõpuni) tulenevaid.

Jäätmekava liigendati nelja erinevasse osasse:

- a) Jäätmekava peamine dokument, kus anti põgus ülevaade hetkeolukorrast, probleem- ja kitsaskohtadest ning kus pandi paika jäätmekava uue perioodi tegevuskava;
- b) Jäätmekava lisa 1, kus anti detailsem hetkeolukorra ülevaade ning analüüs jäätmeliikide kaupa;
- c) Jäätmekava digitaalne lisa 2, kus esitati hetkeolukorra ülevaates kasutatud andmestik;
- d) Jäätmekava lisa 3, kus anti ülevaade jäätmekava rakendamise mõjust keskkonnale.

Jäätmekavas seatud eesmärkide täitmiseks on oluline elanike keskkonnateadlikkuse kasv ja sortimisharjumuste juurutamine, jäätmete liigiti kogumise edendamine ning üleandmisvõimaluste loomine, taaskasutuse suurendamine ning kontroll jäätmekäitluse üle. Kontrolli aitab tagada võimalikult suure hulga jäätmevaldajate haaratus üldisesse jäätmekäitlussüsteemi ehk korraldatud jäätmeveo rakendamine.

Kohtla-Järve linna jäätmekava strateegiliste eesmärkide saavutamisel ja kavandatud meetmete ja tegevuste edukal rakendamisel saavutatakse järgmised tulemused:

- luuakse täiendavaid võimalusi jäätmete liigiti kogumiseks ja üleandmiseks;
- elanikud on teadlikud jäätmetekke vältimise võimalustest ja liigiti kogumisest;
- linnavalitsusel on olemas piisavalt teadmisi ja ressursse omaavalitsuse territooriumil jäätmekäitluse korraldamiseks.

Jäätmekava elluviimine aitab vähendada ka jäätmekäitlusest tulenevat keskkonnamõju.

Jäätmekava avalik väljapanek toimus vahemikus 14.09-28.09.2022 ning sellesisuline teave avaldati Kohtla-Järve linna kodulehel ning regioonilehes Põhjarannik. Avalikustamise perioodil ei avaldatud ühtegi ettepanekut ega seisukohta, mistõttu algselt 03.10.2022 toimuma pidanud avalik arutelu jäi ära.

KASUTATUD ALLIKAD

Esitatud olulisim materjalide loetelu (arvestades ka varasemas dokumendis esitatud ehk juba teostatud viitamisi nt õigusaktidele jms).

Õigusaktid:

- Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus (RT I, 03.01.2022, 10)
- Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu (RT I, 22.09.2020, 3)
- Probleemtoote kasutajale kättesaadavaks tehtava teabe loetelu ning teabe esitamise viisid ja kord (RT I, 25.07.2013, 4)
- Rehvidest tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord (RT I, 17.06.2014, 13)
- Patareidest ja akudest tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord ning sihtarvud ja sihtarvude saavutamise tähtajad (RT I, 15.10.2013, 5)
- Mootorsõidukitest ja nende osadest tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord ning sihtarvud ja sihtarvude saavutamise tähtajad (RT I, 15.10.2013, 4)
- Elektri- ja elektroonikaseadmetest tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord ning sihtarvud ja sihtarvude saavutamise tähtajad (RT I, 02.07.2019, 12)
- Põllumajandusplastist tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord ning sihtarvud ja sihtarvude saavutamise tähtajad (RT I, 19.02.2013, 13)
- Kohtla-Järve jäätmehoolduseeskiri (RT IV, 08.09.2020, 9)
- Pakendiseadus (RT I, 05.05.2021, 2)
- Jäätmeseadus (RT I, 27.05.2022, 8)

Teised allikad:

- AS Maves. (2014). Riigi jäätmekava 2014–2020 keskkonnamõju strateegiline hindamine. <https://envir.ee/media/809/download>
- EELIS (Eesti looduse infosüsteem), Keskkonnaagentuur
- Keskkonnaministeerium. (2021). Jäätmed. <https://envir.ee/ringmajandus/jaatmed>
- Kohtla-Järve linna jäätmekava 2018–2022
- Kohtla-Järve linna koduleht <https://www.kohtla-jarve.ee/uldinfo>
- Riigi jäätmekava 2014–2020 (pikendatud kuni 2022 lõpuni)
- SA Stockholmi Keskkonnainstituudi Tallinna Keskus. (2020). Segaalmejäätmete, eraldi kogutud paberi- ja pakendijäätmete ning elektroonikaromu koostise ja koguste uuring.
- Statistikaameti andmebaas